

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Adéla Wiesnerová

**VZTAH ZNÁMKOPRÁVNÍ A AUTORSKOPRÁVNÍ OCHRANY
V ČESKÉM PRÁVU**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Michal Růžička

Ústav autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního

Rok zpracování práce: 2013

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze, 8. dubna 2013

.....

Obsah

Úvod.....	1
1 Práva duševního vlastnictví	3
2 Autorská práva.....	6
2.1 Prameny právní úpravy	7
2.2 Autorské dílo jako předmět autorského práva	8
2.3 Autor a autorství.....	10
2.4 Vznik práva autorského.....	11
2.5 Obsah práva autorského	12
2.5.1 Osobnostní práva	12
2.5.2 Majetková práva	13
2.6 Omezení práva autorského.....	14
2.6.1 Volné užití.....	14
2.6.2 Zákonné licence	15
2.6.3 Licenční smlouvy.....	16
2.6.4 Kvazilicenční omezení a kolektivní správa	17
2.7 Ochrana práva autorského.....	18
2.7.1 Autorský zákon	18
2.7.2 Občanský soudní řád.....	22
2.7.3 Trestní zákoník	22
3 Práva k ochranným známkám.....	23
3.1 Prameny právní úpravy	23
3.2 Ochranné známky.....	25
3.2.1 Pojem ochranné známky	25
3.2.2 Systematizace ochranných známek	26
3.2.3 Označení nezpůsobilá zápisu do rejstříku ochranných známek.....	30
3.2.4 Účinky ochranné známky	36
3.3 Vznik práv k ochranné známce	39
3.4 Trvání práv k ochranné známce	40
3.5 Zánik ochranné známky	41

3.6	Kolektivní ochranná známka.....	41
3.7	Ochrana práv k ochranným známkám.....	42
3.7.1	Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví	42
3.7.2	Občanský soudní řád.....	44
3.7.3	Trestní zákoník	44
3.7.4	Celní předpisy	44
3.7.5	Nekalá soutěž.....	45
4	Vztah známkoprávní a autorskoprávní ochrany	46
4.1	Prameny.....	46
4.2	Vznik právní ochrany	48
4.3	Řízení o přihlášce ochranné známky.....	48
4.4	Předmět právní ochrany	50
4.5	Trvání poskytované ochrany	51
4.6	Převoditelnost práv.....	53
4.7	Možnosti omezení práv	54
4.8	Vyčerpání práv	55
4.9	Práva vlastníka/přihlašovatele a autora	56
4.9.1	Odlišnosti při spravování jednotlivých práv	57
4.10	Subjekty.....	57
4.11	Vedení evidence	58
4.12	Souběh ochrany autorské a známkoprávní	58
4.13	Kolize obou ochran.....	62
	Závěr	66
	Seznam zkratk	68
	Seznam použité literatury a pramenů.....	70
	Abstrakt.....	74
	Abstract.....	75
	Klíčová slova/Key words.....	77

Úvod

Dnešní společnost, stejně jako společnost fungující v jiných časových horizontech, se zjednodušeně skládá z osob, které poptávají různé výrobky a služby, a z osob, které se snaží tuto poptávku uspokojit, a proto dané výrobky a služby nabízejí. Už odnepaměti byly nabízející osoby motivovány vidinou zisku k tomu, aby právě jimi poskytované výrobky či služby dosahovaly značné popularity a zvýšil se tak o ně zájem. Toto bylo prvním impulsem k potřebě odlišit své výrobky a služby od výrobků a služeb potenciální konkurence. Postupně docházelo k rozvoji prezentace výrobků a služeb. Proto v dnešní době již všichni výrobci, poskytovatelé služeb, popř. další obchodníci masově využívají ke zvýšení svého prospěchu různé druhy reklam. Výrobky jsou baleny do promyšlených designů tak, aby se co nejvíce lišily od fádnic obalů konkurentů. Cílem je spojit výrobek či službu pevně s jejich výrobcem nebo poskytovatelem, stejně jako s pocitem, že spotřebitel získá právě díky určité značce kvalitní výrobek s určitými osvědčenými vlastnostmi. Asociace mezi značkou a jejím vlastníkem je silným nástrojem na jakémkoliv relevantním trhu.

Je nepochybné, že v současnosti jsou právě značky nejefektivnějším způsobem pro získání klíčové pozice v povědomí veřejnosti. Těmito značkami je v tomto konkrétním případě myšleno jedno z tzv. práv k označení. Jedná se o práva k ochranným známkám. Pokud jde o ochranné známky, je jedním z hlavních smyslů zejména zaručit majiteli ochranné známky, že má výlučné právo užívat tuto ochrannou známku pro účely uvedení produktu poprvé do oběhu, a také poskytovat majiteli ochranu proti konkurentům, kteří chtějí využít postavení a pověst ochranné známky k prodeji výrobků neprávem opatřených takovou ochrannou známkou¹. Ochranné známky se v posledních několika letech staly velmi využívanou a populární metodou konkurenčního boje. Toto je zřejmé z ročenek Úřadu průmyslového vlastnictví, protože již od roku 2000 se počet přihlášených národních ochranných známek pohybuje kolem 10.000 za rok. Dle ročenky Úřadu průmyslového vlastnictví bylo na konci roku 2011 je na území České republiky platných celkem zhruba 886 tisíc ochranných známek, z nichž je 117.587 národních.

¹ HILDEBRANDT, U. *Harmonised Trade Mark Law In Europe*. Berlin: Carl Heymanns Verlag KG, 2005. s. 4. ISBN 3-452-25922-6.

S právním režimem ochrany v oblasti ochranných známek jsou spojeny další režimy, a to například právo nekalé soutěže, práva související s ostatními typy průmyslových práv, a zároveň častokrát dochází k prolínání s ochranou práv autorských.

Právě na rozbor vztahu, vzájemných vazeb, rozdílů a také společných znaků, jakož i možných kolizí mezi právním režimem známkoprávním a autorskoprávním je tato práce zaměřena.

K vytvoření této práce využívám tzv. deskriptivně-popisnou metodu ve spojení s komparativní metodou.

Cíl práce naznačený již v jejím názvu, tedy popis vztahu mezi právním režimem ochranných známek a autorskoprávním režimem, jsem rozdělila na menší cíle. Jako první dílčí cíl jsem zvolila rozbor institutu autorských práv, jeho základních charakteristických rysů a analýzu pojetí ochrany autorských práv v českém právu. Druhým dílčím cílem je provedení obdobného rozboru v otázce ochranných známek. Poslední dílčí cíl představuje samotné vymezení vztahu ochranných známek a autorských práv v českém právním řádu.

1 Práva duševního vlastnictví

Pro splnění stanoveného cíle této práce je nebytné vymezit některé pojmy, které s rozebíranou problematikou úzce souvisejí a bez kterých by nebylo možné systematicky zařadit ani dále specifikovat práva autorská a ani práva k ochranným známkám.

Na vrcholu termínů týkajících se této oblasti práva stojí pojem duševního vlastnictví (*ang. Intellectual property*). Přestože se v českém právním řádu nesetkáme s jeho legální definicí, nejedná se o zcela neurčitý pojem. K jeho výkladu je nezbytné využít především právní nauku, která duševní vlastnictví pojímá jako: „právní a ekonomickou abstrakci, která je tvořena souhrnem různých objektivně (tj. smysly vnímatelně) vyjádřených ideálních (tj. nehmotných) předmětů, které nejsou ani věcmi v právním smyslu, ani právy, nýbrž jako nehmotné majetkové hodnoty jsou způsobilé být samostatnými předměty právních a ekonomických vztahů.“² Určitou definici pojmu duševní vlastnictví nabízí i Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví z roku 1967 ve svém článku 2, kde je řečeno, že duševním vlastnictvím jsou práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců stejně jako k zvukovým záznamům a rozhlasovému vysílání. Uvedená úmluva dále pod duševní vlastnictví zahrnuje práva k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, práva k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům. Stejně tak sem podle Úmluvy patří práva na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké. Zjednodušeně je možné považovat pojem duševní vlastnictví za výsledek projevu duševních tvůrčích schopností člověka. K vytváření duševního vlastnictví je nezbytné kromě tvůrčích schopností člověka i schopnost vytvářet imateriální hodnoty, a to nejen ve sféře kulturní, ale také například technické. Podstatným aspektem odůvodňujícím smysluplnost ochrany práv k duševnímu vlastnictví je skutečnost, že ne všichni jedinci jsou schopni svou tvůrčí činností vytvářet nehmotné hodnoty. Proto je právem duševního vlastnictví upravováno společenské prostředí tak,

² SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 12. ISBN 80-86920-08-9.

TELEC, I. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita – Doplněk, 1994. s. 20. ISBN 80-210-0885-7.

aby se vytvářely pro tvůrce duševního vlastnictví vhodné podmínky spočívající v možnosti následného nakládání s výsledky jejich tvůrčí duševní činnosti, a tím podpoře tvůrců samotných. Stejně tak je však důležité upravit podmínky užívání výsledků duševní činnosti a přístupu k nim ze strany zbývající společnosti. „Vytvoření podmínek pro zabezpečení možnosti tvorby a užití těchto duševních hodnot a pro stimulaci tvůrců a zabezpečenou pozici uživatelů je jedním ze základních úkolů práv na ochranu duševního vlastnictví.“³

Vedle pojmu duševní vlastnictví se můžeme setkat s pojmem „nehmotné statky“. Na otázku podobnosti či shodnosti těchto termínů existuje několik názorů. Nejčastěji jsou tato dvě slova a zároveň také označení práva k duševnímu vlastnictví a práva k nehmotným statkům považována za obsahově podobná nikoliv však naprosto synonymní. Například v publikaci *Občanské právo hmotné III* (Švestka, Dvořák a kolektiv, 2009, s. 162) podřazují autoři pojem duševního vlastnictví pod pojem nehmotný statek. I přes drobné odlišnosti lze však konstatovat, že se pojem duševní vlastnictví a nehmotný statek ve své podstatě značně překrývají.

„Termín nehmotný statek je, vykládán tak, že jde o statek vytvářený konkrétním duševním obsahem, jehož objektivní výraz je způsobilý být předmětem společenských vztahů, aniž by bylo třeba jeho ztělesnění ve hmotné podobě.“⁴ Přestože tedy hmotná podoba není podstatným aspektem proto, aby se jednalo o nehmotný statek či tedy také duševní vlastnictví, je požadováno, aby tvůrčí myšlenka byla vyjádřena způsobem vnímatelným lidskými smysly. Tzv. potenciální ubiquita, někdy označovaná jako všudypřítomnost, je jednou z charakteristických vlastností nehmotných statků spočívající v nezávislosti nehmotného statku na jeho hmotném vyjádření. Toto má za důsledek, že k samotnému užívání či vnímání nedochází pouze prostřednictvím věci, ve které je nehmotný statek vyjádřen, ale že zároveň je možné nehmotný statek vnímat bez vázanosti na určité místo, a dokonce v případě zničení věci, ve které je nehmotný statek vyjádřen, nedochází k zániku nehmotného statku a ani práv k němu se vztahujících.

³ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 159. ISBN 978-80-7357-465-9.

⁴ ELIÁŠ, K.; BEJČEK, J.; HAJN, P.; JEŽEK, J. a kolektiv. *Kurs obchodního práva obecná část, soutěžní právo*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 527. ISBN 978-80-7179-583-4.
KNAP, K.; OPLTOVÁ, M.; KRÍŽ, J.; RŮŽIČKA, M. *Práva k nehmotným statkům*. 1. vyd. Praha: Codex, 1994. s. 11. ISBN 80-901-1853-4.

Přestože je tedy částí odborné veřejnosti považován pojem duševní vlastnictví jako pojem vystihující a odpovídající spíše angloamerickému právu, setkáme se s ním také v českém řádu. Takovým příkladem je obchodní zákoník, který operuje s pojmem duševní vlastnictví.

Z historického pohledu je termín duševní vlastnictví značně využíván v rámci mezinárodní úpravy této problematiky. Prvním významným dokumentem, který tento výraz použil, byla Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví (ang. WIPO - *World Intellectual Property Organization*)⁵.

Práva k nehmotným statkům nebo také práva k duševnímu vlastnictví se obecně rozlišují na práva osobnostní a práva majetková, čímž je vystihnout dualistický přístup či projekt používané v českém právním řádu. Při určitém zjednodušení můžeme práva k duševnímu vlastnictví rozdělit do několika kategorií. Významnou kategorií jsou práva k nehmotným statkům v oblasti kultury, která je možné rozdělit na dvě větve, a to práva k individuálním výsledkům tvůrčí činnosti a práva k netvůrčím výtvorům. Pod právy k individuálním výsledkům tvůrčí činnosti si můžeme představit právo autorů a práva výkonných umělců k uměleckému výkonu. Jako práva k netvůrčím výtvorům lze označit právo výrobce zvukového záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu, právo rozhlasového a televizního vysílatele, právo nakladatele a konečně zvláštní právo pořizovatele databáze. Další kategorií práva duševního vlastnictví jsou pak práva průmyslová, která se také rozdělují na dvě dílčí odvětví. Prvním jsou práva k výsledkům tvůrčí činnosti, kdy je předpokládán individuální postup tvůrce, kam spadá především právo patentové, práva k užitim vzorům a průmyslovým vzorům. Práva na označení tvoří druhé odvětví práv průmyslových. Do této skupiny se řadí práva na označení původu, zeměpisná označení a především práva k ochranné známce. Kromě uvedeného je někdy pod práva na označení zařazováno i právo k obchodní firmě.

⁵ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 162. ISBN 978-80-7357-465-9.

2 Autorská práva

Kategorické zařazení autorských práv se může zdát poměrně problematickým. Není sporu o tom, že autorská práva mohou být předmětem občanskoprávních vztahů, a to již s odkazem na § 1 odst. 3 OZ, který stanoví, že: „Právní vztahy vznikající z výsledků duševní tvořivé činnosti upravují zvláštní zákony.“ Na nejasnosti lze narazit v okamžiku, kdy se snažíme zařadit autorská práva pod § 118 OZ, který vymezuje právě předměty občanskoprávních vztahů. Dle tohoto ustanovení jsou předmětem občanskoprávních vztahů pouze věci, práva, pokud to jejich povaha připouští, nebo jiné majetkové hodnoty. Jako další kategorii pak odst. 2 připojuje ještě byty a nebytové prostory. Podle názorů autorů⁶ je autorské dílo statkem či hodnotou nemajetkovou, což vede k tomu, že ji tedy nelze podřazovat pod právní režim věcí, zcizitelných majetkových práv či jiných majetkových hodnot. Podle komentáře k občanskému zákoníku (Švestka, Spáčil, Škárová, Hulmák a kolektiv, 2009, s. 643) mohou být nehmotné statky, tedy právě také výsledky tvořivé duševní činnosti, předmětem občanskoprávních vztahů podle § 118 OZ. Z této názorové různorodosti, kdy i autoři komentáře k autorskému zákonu následně uznávají, že v některých aspektech je obsah autorského práva podobný s obsahem práva hmotně vlastnického či jiného věcného práva, lze konstatovat, že se jedná o zvláštní samostatnou kategorii. Nový občanský zákoník mění celou situaci tak, že již nerozděluje předmět občanskoprávních vztahů na věci, práva a jiné majetkové hodnoty, ale za věc v právním smyslu považuje vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Nově budou dle § 496 rozděleny věci na hmotné a nehmotné. Z tohoto by se v tuto chvíli dalo říci, že autorská práva budou nyní nově věcí nehmotnou. V současnosti se však objevují názory⁷, že tato úprava bude mít vliv pouze na majetková práva, ale autorská práva jako celek budou stále tvořit zvláštní a do určité míry svébytnou kategorii.

⁶ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 5. ISBN 978-80-7179-608-4.

⁷ VALEKOVÁ, A. *Věc v právním smyslu ve vztahu k autorskému právu* [online]. Praha: EPRAVO.CZ, 2012. [cit. 12.1.2013]. Dostupný z WWW: < <http://www.epravo.cz/top/clanky/vec-v-pravnim-smyslu-ve-vztahu-k-autorskemu-pravu-82470.html> >.

2.1 *Prameny právní úpravy*

Práva autorská jsou (stejně jako další práva k nehmotným statkům) chráněna Listinou základních práv a svobod, konkrétně v článku 34 hlavy čtvrté, která pojednává o právech hospodářských, sociálních a kulturních. Z hlediska mezinárodního je toto právo také považováno za jedno ze základních lidských práv, a to například podle čl. 15 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966. Těžištěm právní úpravy autorských práv v České republice je zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o znění některých zákonů (autorský zákon). Subjektivní rovina pojetí autorského práva spočívá v jednotlivých právech, čili oprávněních, které vznikají autorovi v okamžiku vytvoření díla jeho tvůrčí duševní činností. Kromě práv autora samotného patří pod úpravu autorského zákona dle § 1 také práva související s právem autorským, kam se řadí práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, dále právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání, právo zveřejnitelů k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv, a práv nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu. Vedle tohoto upravuje autorský zákon ještě právo pořizovatele k jím pořízené databázi.

Vzhledem ke skutečnosti, že je Česká republika jednou z členských zemí Evropské Unie, obsahuje autorský zákon mnoho implementačních ustanovení, kterými dochází k harmonizaci práva v této oblasti v rámci EU. Stejně tak je autorský zákon výrazně ovlivněn i úpravou na mezinárodní úrovni.

Vztah autorského zákona, jakožto jednoho ze soukromoprávních předpisů, a občanského zákoníku, který je jednoznačně nejvýznamnějším právním předpisem v oblasti soukromého práva, lze charakterizovat jako vztah zákona speciálního vůči obecnému. S ohledem na tuto skutečnost se v případě, kdy autorský zákon sám přímo neupravuje některou situaci, použije právě občanského zákoníku.

Přestože bylo uvedeno, že autorský zákon upravuje převážně soukromoprávní oblast, neplatí toto výhradně. V případě zakotvení tzv. kolektivní správy zasahuje autorský zákon do veřejnoprávní úpravy.

Autorské právo je kromě již zmíněné úpravy promítnuto také například do zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kde je upravena ochrana autorských práv v rovině trestněprávní. Značný význam má pro autorské právo také zákon č. 46/2000 Sb., o povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů neboli tiskový zákon, dále zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání nebo zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví.

2.2 Autorské dílo jako předmět autorského práva

Samotný autorský zákon ve svém § 2 vymezuje jako předmět autorského práva tzv. autorské dílo. Definici, co je autorským dílem, poskytuje odstavec 1, který však autorské dílo vymezuje formou generální klauzule obsahující pojmové znaky díla. Smyslem použití tohoto způsobu a pouze demonstrativního uvedení některých děl splňujících podmínky pro zařazení pod autorská díla je možnost rozšíření a zahrnutí v budoucnu vytvořených děl, které však nejsou doposud příliš častá či jsou neznámá. Takto je do jisté míry zajištěno, že tuto část zákona bude možné aplikovat i v budoucnosti na díla zde konkrétně nezmíněná. Z druhového hlediska tedy může být autorským dílem dílo literární a jiné dílo umělecké, dílo vědecké. Zákon takto vytváří v podstatě tři skupiny autorských děl. I přes skutečnost, že literární díla tvoří podle autorského zákona jakousi samostatnou skupinu, jedná se nepochybně pouze o specifický druh děl uměleckých. Jejich vyčlenění je odůvodněno především jejich významem a rozsahem, protože se jedná o nejpočetnější a zároveň nejrozšířenější druh autorských děl, což je ovlivněno i historickým hlediskem. O významu této „skupiny“ svědčí například i název jedné z mezinárodních úmluv, a to Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl. Aby bylo možné hovořit o dílech podle autorského zákona, musí být splněno několik kumulativních předpokladů. Nejprve je specifikován způsob, jakým ke vzniku díla došlo. Dílo musí být nezbytně jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora. Tvůrčí činnost není současným AZ definována, obecně se však dá konstatovat, že tvůrčí činností je činnost duševní, kdy hlavní roli hraje mysl (fantazie) člověka. Proto je vznik výtvoru a uskutečnění tvůrčí činnosti vázáno na konkrétní specifické vlastnosti autora. Z hlediska psychologie se hovoří o talentu či nadání určité osoby. Nejvýrazněji se uplatňují vlastnosti jednotlivého autora

v případě výkonných umělců. Zde je ochrana závislá především na originalitě a schopnostech určité osoby. Naprosto nepodstatné je přitom to, zda při tvůrčí činnosti byly používány jakékoliv technické prostředky, včetně počítače. Za tvůrčí činnost nemůže být považováno např. kopírování nebo zcela rutinní činnost. Jedinečnost je kritérium odrážející individualitu jako projev toho, že výsledný výtvar je odrazem vlastností autora. Podle fikce uvedené v § 2 odst. 2 AZ může být jedinečnost nahrazena „původností“, která je chápána tak, že jde o autorův vlastní duševní výtvar. Přesto však by podle této logiky nemělo dojít k situaci, kdy by existovala vedle sebe dvě díla shodná (totožná). Jako další podmínka je uveden způsob vyjádření. Požadováno je, aby dílo bylo vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě. Zde pak autorský zákon uvádí, že se může jednat o podobu elektronickou, trvalou či dočasnou a na ochranu nemá vliv rozsah, účel nebo význam díla. Pro splnění tohoto kritéria postačuje, aby byl výtvar vnímatelný pro část „veřejnosti“, není tedy nezbytné, aby možnost vnímat dílo měla neomezená část společnosti.

Autorskoprávní ochrana je poskytována také dílu nedokončenému, stejně jako jeho jednotlivým vývojovým fázím a částem, popřípadě názvům a jménům postav, a to za předpokladu, že jsou splněny zbylé pojmové předpoklady díla podle AZ. Autorský zákon výslovně stanoví, že dílem podle tohoto zákona je i počítačový program, databáze a fotografie, přestože nemusí být splněn požadavek jedinečnosti. Dalším konkrétně vymezeným dílem je příklad tvůrčím způsobem zpracovaného díla, tzv. dílo odvozené či závislé. V AZ je jako jedna z možností uveden překlad autorského díla. Překlad sám však musí být obohacen o prvek tvůrčí činnosti překladatele, nepostačuje tedy pouhý doslovný překlad (takto je podle § 3 z ochrany vyloučen úřední překlad). Za autorská díla jsou považována i tzv. díla souborná, kterými jsou sborníky, časopisy, encyklopedie, antologie, pásma, výstavy či jiný soubor nezávislých děl, kde projevem tvůrčí činnosti je způsob výběru nebo uspořádání obsahu.

Kromě určení, co autorským dílem je, obsahuje autorský zákon i negativní vymezení toho, co za žádných okolností nemůže být předmětem autorskoprávní ochrany, a to hned na několika místech. Nejprve se jedná o § 2 odst. 6 AZ, který stanoví, že dílem nemůže být námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě. Obdobně § 3 AZ

stanoví, na které výtvoř, přestože naplňují požadavky na dílo, se ochrana podle autorského práva nevztahuje, a to např. z důvodu veřejného zájmu (úřední díla, právní předpisy a další právní akty, veřejné rejstříky, státní symboly a výtvoř tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo a nejde-li o dílo anonymní či o dílo pseudonymní). Autorská díla se pro zpřehlednění klasifikují podle druhů, které lze vyvodit z § 2 odst. 1 AZ. Dílem je zejména dílo slovesné, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo fotografické apod.

Zvolená úprava pojmu autorského díla je úpravou kogentní. Z tohoto důvodu musí všechna díla vyhovovat kritériím autorského zákona a nelze se tedy od této úpravy smluvně odchýlit.⁸

2.3 *Autor a autorství*

V rámci autorského zákona je problematika autora a jeho autorství upravena § 5 a následujícími. Vymezení toho, kdo se v právním prostředí České republiky může autorem stát, je ovlivněno kontinentální úpravou, která vychází z úvahy, že pouze fyzická osoba má mysl, fantazii a schopnosti, které mohou představovat tvůrčí činnost vedoucí k vytvoření díla. Nezáleží přitom na tom, zda má autor způsobilost k právním úkonům, proto může být autorem díla jak osoba nezletilá, které nebyla doposud plná způsobilost přiznána, ale také osoba, které byla její způsobilost omezena či jí byla osoba zbavena. Česká právní úprava je založena na autorském principu společně s principem pravdivosti.⁹ Pravdivost je spatřována v tom, že za autora je automaticky považována osoba, která dílo vytvořila. Z toho je také možné dovodit další podstatný znak české právní úpravy, a to neformálnost. Pro vznik ochrany tedy není nutné kromě vytvoření díla žádný další postup. Při určování autorství je uzákoněna tzv. vyvratitelná domněnka, což znamená, že platí až do okamžiku prokázání opaku. Za autora díla se podle této domněnky považuje osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem. Druhá část ustanovení umožňuje, aby stejná domněnka platila i v případě uvedení pseudonymu, nevzbuzuje-li tento pseudonym pochybnost o autorově totožnosti.

⁸ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 175. ISBN 978-80-7357-465-9.

⁹ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 184. ISBN 978-80-7357-465-9.

Přestože doposud se hovořilo vždy výhradně pouze o jediném autorovi, není vyloučené, aby bylo dílo vytvořeno více autory. V autorském zákoně můžeme nalézt tři typy děl, na kterých se přímo či nepřímo podílí hned několik autorů.¹⁰ Jedná se zejména o spoluautorství upravené § 8 AZ. Spoluautorské dílo vzniká společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla, jako dílo jediné. Právo autorské k takovému dílu patří všem autorům společně a nerozdílně. Podstatnou je skutečnost, že v tomto případě se každý ze spoluautorů podílí na výtvoru přímo, nepostačuje tedy poskytnutí pomoci nebo rady technické, administrativní či odborné povahy. Takto není spoluautorem ani ten, kdo pouze poskytne dokumentační nebo technický materiál popřípadě podnět. Jednotlivá část odpovídající výtvoru jednoho spoluautora může být v rámci celého díla rozlišitelná, ale nesmí být možné užívat ji odděleně od celého díla, jinak by byla dílem samostatným. Zákon stanoví pro nakládání s dílem podmínku jednomyslnosti, neplatí tedy většinový princip jako u spoluvlastnictví v režimu občanského zákoníku. Další možností, kdy se k dílu vztahuje více autorů, je dílo souborné, které bylo již zmíněno výše, a dílo kolektivní.

2.4 Vznik práva autorského

Jak už bylo naznačeno dříve, v českém právním prostředí vzniká autorskoprávní ochrana zcela neformálně. Za moment vzniku je považován okamžik samotného „vzniku“ díla. Tedy v okamžiku, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě. Jednou z charakteristik nehmotných statků je jejich nevázanost na hmotném substrátu, což znamená, že zanikne-li věc, prostřednictvím které je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu. O objektivní vnímatelnosti můžeme hovořit v případě, kdy je možné vnímat dílo lidskými smysly, přičemž se jedná o vnímání čichem, zrakem, hmatem, sluchem atd. Z § 9 odst. 3 AZ je opět patrná nezávislost existence autorského práva a věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno. Toto ustanovení zdůrazňuje skutečnost, že autorská práva jsou zcela nezávislá na vlastnickém či obdobném věcném právu. Proto nabytí vlastnického či obdobného věcného práva k věci zhmotňující dílo neznamena, není-li dohodnuto či zákonem stanoveno jinak, zároveň nabytí oprávnění k výkonu práva dílo užít.

¹⁰ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III.* 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 187. ISBN 978-80-7357-465-9.

2.5 *Obsah práva autorského*

Autorské právo lze považovat za právo absolutní, a to proto, že podle základního pojetí působí vůči všem blíže neurčeným osobám (erga omnes). Autorským zákonem § 10 je vymezeno tzv. dualistické neboli kvazidualistické pojetí autorských práv, které je charakteristické pro kontinentální právní řády. Autorská práva se dělí na výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková.

2.5.1 **Osobnostní práva**

Už samotný název osobnostních práv poukazuje na skutečnost, že se jedná o práva, která jsou výlučně spojena s osobou autora. Důsledkem je to, že trvání osobnostních práv je vázáno na život autora, proto není možné, aby osobnostní práva byla předmětem dědického práva stejně jako převodu. Zákon uvádí, která práva patří mezi osobnostní práva, jedná se o právo osoboovat si autorství. Toto právo po smrti autora zaniká a nikdo se již nesmí vydávat za autora. S tím souvisí to, že po smrti autora může být dílo užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu, popřípadě je-li to obvyklé, musí být uvedeno jméno autora. Jako další osobnostní právo je uvedeno právo na zveřejnění, kterým je první zpřístupnění díla veřejnosti. Prvním oprávněným zveřejněním díla je autorovo osobnostní autorské právo dle § 11 odst. 1 AZ vyčerpáno (konzumováno). Souhlas s dalším zveřejněním díla již nepředstavuje výkon osobnostního autorského práva dle tohoto ustanovení, nýbrž výkon majetkového autorského práva dílo užít.¹¹ Je však důležité zdůraznit, že se jedná o právo autora dílo zveřejnit, nikoliv však o povinnost, což je v souladu s povahou osobnostních práv a se svobodou v jejich uplatňování či naopak nevykonávání. Dále je to právo autora na nedotknutelnost jeho díla, čímž se rozumí právo na integritu díla. Příkladem je uvedeno, že pod právo na nedotknutelnost lze zahrnout právo udělit svolení ke změně či jinému zásahu, právo na užívání díla způsobem nesnižujícím hodnotu díla a právo na autorský dohled. Do osobnostních práv náleží i právo autora na autorskou korekturu podle § 56 odst. 4 AZ.¹² Z povahy práva na korekturu a jeho zařazení mezi ustanovení o licenční smlouvě je patrné, že se od předchozích práv liší. Jeho odlišnost spočívá

¹¹ TELEČEK, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 147. ISBN 978-80-7179-608-4.

¹² ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 195. ISBN 978-80-7357-465-9.

v tom, že se vztahuje pouze na stranu licenční smlouvy. Proto o právu na korekturu mluvíme jako o relativním právu.

2.5.2 Majetková práva

Další skupinou jsou výlučná práva majetková, která jsou upravena v § 12 a následujících AZ. Jedná se o velmi významnou skupinu práv odrážející hospodářský význam autorských práv. Nejvýznamnějším právem je právo dílo užit. Užitím podle autorského zákona není užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Právo dílo užit je možné smluvně udělit jako licenci. Pokud nedojde k uzavření licenční smlouvy, může třetí osoba užit dílo i bez výslovného oprávnění autora v souladu s autorským zákonem, kde jsou zakotveny případy výjimek a omezení práva autorského. Přestože autorský zákon poskytuje konkrétní specifikaci jednotlivých způsobů užití, neposkytuje definici samotného pojmu „užívání“. Autorský zákon však alespoň demonstrativně uvádí, která práva konkrétně lze podřadit pod pojem právo užit dílo. Že se jedná o demonstrativní výčet, lze dovodit z § 12 odst. 5 AZ, který stanoví, že dílo lze užit i jinými než způsoby vymezenými v autorském zákoně. Takto je vyjmenováno právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla, právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla, právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla, právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla, právo na sdělování díla veřejnosti (zejména práv na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla, právo na vysílání díla rozhlasem či televizí, právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla, právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla). Jednotlivé vyjmenované způsoby užití díla lze roztřídit například podle účelu užití na soukromé a veřejné, kdy hlediskem je v prvním případě užití pro osobní potřebu a v druhém případě lze hovořit o tzv. veřejném šíření. Dalším způsobem dělení je podle toho, zda k užití dochází prostřednictvím hmotného zachycení díla, pak hovoříme o tzv. mechanických právech, t.j. o právech k nepřímému sdělování, nebo zda k užití dochází prostřednictvím vlnové a podobné materializace díla bez jakéhokoliv zachycení v hmotné podobě, kdy se jedná o práva na přímé sdělování veřejnosti. Mimo toto lze vymezit ještě tzv.

práva synchronizační a práva odvozené tvorby k užití děl ve zpracované či jinak změněné podobě.¹³

Pro převod majetkových práv je zaveden tzv. princip konstitutivního převodu, při kterém dochází pouze ke vzniku „uživacího oprávnění“. Majetková práva jsou tedy také nezczizitelná, protože se jich nelze vzdát a nelze je ani platně převést. Na rozdíl od osobnostních práv však mohou být majetková práva předmětem dědictví. Z uvedeného tedy logicky vyplývá, že doba trvání majetkových práv je odlišná než doba trvání osobnostních práv. V souladu s Bernskou úmluvou totiž majetková práva trvají nejen po dobu autorova života, ale ještě 70 let po jeho smrti.

2.6 Omezení práva autorského

Stejně jako v případě vlastnického práva působí práva autorská vůči všem a stejně tak nejsou autorská práva bezmezná. Přímým autorským zákonem jsou stanoveny určité limity či omezení. K těmto omezením patří jak instituty smluvní tak mimosmluvní. V zásadě se předpokládá smluvní základ k užití díla osobou odlišnou od autora, a proto je autorským zákonem zakotven tzv. třístupňový test, který představuje vodítko proto, aby k zásahům do autorských práv docházelo pouze ve výjimečných případech a omezení nebylo nepřiměřené. Tedy, slovy zákona, lze uplatnit omezení, pokud užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Přesto jsou v autorském zákoně upraveny bezesmluvní instituty, a to volné užití a zákonná licence, které jsou zároveň v zásadě bezúplatné. Omezení autorských práv navazuje na povinnost České republiky dodržovat jak závazky vyplývající z mezinárodního práva, což představuje především Bernská úmluva, stejně jako závazky související s členstvím České republiky v Evropské Unii obsažené v tzv. informační směrnici 2001/29/ES.

2.6.1 Volné užití

Pro volné užití je zásadním pojmem osobní potřeba. Volným užitím je totiž užití díla pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Osobní potřebou lze přitom

¹³ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 167-175. ISBN 978-80-7179-608-4.

rozumět interní potřebu osoby, která se projevuje užitím díla v soukromí této osoby. Soukromí přitom lze chápat jako určité místo (např. domácnost) či okruh určitých restriktivně vymezených osob (osob blízkých, jak jsou definovány občanským zákoníkem). Osobní potřeba může směřovat například k sebevzdělání, samostudiu, osobní zábavě apod., v žádném případě však nesmí být účelem užití podnikání a z toho plynoucí zisk.¹⁴ Institut volného užití se výslovně nevztahuje na zhotovení rozmnoženin počítačového programu či elektronické databáze a na zhotovení rozmnoženin a napodobenin architektonického díla nebo pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo přenosu. Zákon stanoví konkrétní podmínky volného užití jako je to, že volným užitím může být zhotovení záznamu, rozmnoženiny nebo napodobeniny díla nebo nezbytnost zřetelného označování. Podobně jako volné užití funguje výjimka dle ustanovení § 30a AZ umožňující zhotovení tiskové rozmnoženiny díla na papír nebo na podobný podklad. Významným rozdílem je skutečnost, že se tato výjimka vztahuje nejen na fyzické osoby, ale také na právnické osoby, a dokonce i na zhotovení na objednávku. Nesmí se však jednat o vydaný nový záznam díla hudebního či hudebně dramatického.

2.6.2 Zákonné licence

Komunitární právo nabízí v čl. 5 již zmíněné informační směrnice 2001/29/ES katalog několika výjimek a omezení autorských práv, ze kterého si členské státy mohou zvolit varianty, které zavedou pro vnitrostátní úpravu. Na základě informační směrnice je českým právem upraveno mimo výše uvedené ještě mnoho dalších zákonných licencí. Do práva autorského tak nezasahuje osoba, která dílo užívá formou citací, propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje (též označováno jako katalogová licence), a pokud kresbou, malbou nebo grafikou, fotografií nebo filmem nebo jinak zaznamená nebo vyjádří dílo, které je umístěno na veřejném prostranství. Dále zná český autorský zákon úřední a zpravodajskou licenci (§ 34 AZ), zákonnou licenci k užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního (§ 35 AZ), omezení práva autorského k dílu soubornému (§ 36 AZ), knihovní licence

¹⁴ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 345. ISBN 978-80-7179-608-4.

(§ 37 AZ), licence pro zdravotně postižené (§ 38 AZ), licence pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a AZ), licence pro fotografickou podobiznu (§ 38b AZ), licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým (§ 38d AZ), licence pro sociální zařízení (§ 38e AZ) a nakonec tzv. zákonnou výstavní licenci k užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením (§ 39 AZ). Jak bylo výše řečeno, v zásadě jsou zákonné licence uplatňovány bezúplatně. Existují však výjimky, které jsou zastoupeny zejména knihovní licencí a licencí pro sociální zařízení. Stejně tak se platí odměna i v případech uvedených v § 30a odst. 1 písm. c) až d) AZ.

2.6.3 Licenční smlouvy

Užívání díla se může uskutečňovat i prostřednictvím uzavření licenční smlouvy. Jedná se o základní smluvní typ upravený přímo autorským zákonem. Vedle „obecné“ licenční smlouvy jsou v AZ upraveny odchylky pro případ dvou smluvních podtypů, a to licenční smlouvy nakladatelské a podlicenční smlouvy. Licence udělená autorem představuje souhlas či povolení k užívání díla způsobem specifikovaným ve smlouvě. Pojem licence se v právu duševního vlastnictví vyskytuje zcela běžně a nahrazuje tak synonymní pojem oprávnění. Mimo autorský zákon jsou licence a licenční smlouva upraveny v obchodním zákoníku, a to ve vztahu k předmětům průmyslového vlastnictví. Licenční smlouva je zvláštním typem občanskoprávní smlouvy, a proto se v případě neexistence konkrétní právní úpravy použije právě občanský zákoník. Licenční smlouva je dvoustranným právním úkonem uzavíraným mezi autorem, jakožto poskytovatelem na jedné straně, a nabyvatelem na straně druhé. V roli poskytovatele může vystupovat kromě samotného autora i jeho dědic, za určitých okolností i například zaměstnavatel či kolektivní správce. Obsahem této smlouvy je závazek autora poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užít a povinnost nabyvatele poskytnout autorovi odměnu. Přestože se uzavírání licenční smlouvy řídí obecnými ustanoveními občanského zákoníku, upravuje autorský zákon určitá specifika. Jedním je například otázka podání návrhu na uzavření smlouvy, kdy je návrhem i projev vůle směřující vůči neurčitému okruhu osob, popřípadě skutečnost, že k vyjádření souhlasu s návrhem na uzavření smlouvy postačuje provedení určitého úkonu, aniž by bylo nezbytné informovat o přijetí navrhovatele. Licenční smlouvou musí být vždy určeno dílo, pro které se oprávnění

uděluje, dále samotná licence a ustanovení o odměně, ať už je určena její výší či způsobem výpočtu nebo se strany dohodnou na bezúplatnosti. AZ je založen na zásadě neformálnosti právních úkonů, proto je písemná forma vyžadována jen u licence výhradní. Ujednání o výhradnosti není podstatnou náležitostí licenční smlouvy, a proto zavádí AZ právní domněnku, že v pochybnosti se licence považuje za nevýhradní. Licenční smlouva opravňuje nabyvatele k výkonu práva dílo užít. AZ však zároveň ukládá nabyvateli povinnost licenci využívat, přičemž umožňuje se smluvně od této povinnosti odchýlit. Licenční smlouvu je možné sjednat nejdéle na dobu existence majetkových práv autora, což vyplývá z toho, že po uplynutí této lhůty se dílo stává dílem volným.

2.6.4 Kvazilicenční omezení a kolektivní správa

Teorie hovoří ještě o tzv. kvazilicenčních omezeních, které se vztahují na zaměstnanecká díla, kolektivní díla, díla školní a díla vytvořená na objednávku a soutěžní díla. Vznik takového omezení je vázáno na existenci jiného právního vztahu jako např. v případě zaměstnaneckého díla, které je podmíněno pracovněprávním či obdobným vztahem. Všechna tato omezení jsou motivována ochrannou investicí některých osob, a to tak, že je jim svěřen výkon majetkových práv. Osobnostní práva však tímto nejsou dotčena.

Zvláštností autorských práv je tzv. kolektivní správa. Tento institut veřejnoprávní regulace je upraven v § 95 a následujícími AZ. Původně byl tento institut upraven samostatným zákonem č. 237/1995 Sb., o hromadné správě autorských práv a práv autorskému právu příbuzných a o změně a doplnění některých zákonů. Účelem je kolektivní uplatňování a kolektivní ochrana majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících se zpřístupňováním předmětů těchto práv veřejnosti. Jak už z pojmu kolektivní vyplývá, jedná se o správu práv většího počtu osob (opakem je správa individuální). AZ taxativně určuje, která práva jsou povinně kolektivně spravovaná. Ostatní práva si mohou autoři spravovat sami či dobrovolně prostřednictvím kolektivních správců. Veřejnoprávním aspektem kolektivní správy je mimo jiné dohled Ministerstva kultury, které kolektivnímu správci uděluje či odnímá oprávnění. Přestože by se mohlo podle § 97 odst. 3 AZ zdát, že se jedná o podnikání ve smyslu obchodního zákoníku, je v tomto ustanovení výslovně uvedeno, že kolektivní

správa není podnikáním. V České republice v současnosti působí řada kolektivních správců, přičemž každý kolektivní správce spravuje majetková práva autorů pouze z určitých oblastí a určitých druhů děl. Jedná se o DILIA, OSA, INTERGRAM, OOA-S, Občanské sdružení Gestor a Ochranná asociace zvukařů - autorů, OAZA.

2.7 Ochrana práva autorského

Pro případy, kdy dochází k neoprávněným zásahům do práv autora nebo kdy tento zásah alespoň hrozí, poskytuje právní řád různorodé možnosti ochrany. Nejobecněji lze ochranu rozdělit na ochranu soukromoprávní a veřejnoprávní. Soukromoprávní ochrana je zajištěna především autorským zákonem popřípadě v určité podobě obchodním zákoníkem prostřednictvím soutěžního práva. Trestní zákoník obsahuje veřejnoprávní ochranu autorských práv. Neoprávněný zásah do práv upravených autorským zákonem se v praxi zcela běžně označuje jako „pirátství“. Uvádí se, že toto označení se odvozuje od situace, kdy bylo provozováno rozhlasové vysílání z lodí zakotvených mimo teritoriální vody států, čímž se provozovatelé vysílání vyhýbali placení autorských odměn za užití hudebních děl jejich vysíláním rozhlasem.¹⁵

2.7.1 Autorský zákon

Ustanovení § 40 AZ demonstrativně vyjmenovává nároky, kterých se může autor v případě zásahu či ohrožení jeho práv domáhat. Toto ustanovení lze považovat za generální klauzuli, přičemž jednotlivé nároky je možné uplatňovat samostatně či v kombinaci několika nároků zároveň. Při domáhání se jednotlivých nároků se uplatňuje zásada objektivní odpovědnosti, což znamená, že se nevyžaduje zavinění rušitele. Tuto zásadu lze považovat za charakteristickou pro oblast autorskoprávní ochrany. Prvním takovým žalobním nárokem je určení svého autorství neboli určovací nárok. Z doktríny, která se v průběhu doby vyvinula, se vyvozuje, že v případě určovacího nároku nejde o určení existence právního vztahu, jako v případě ustanovení § 80 písm. c) OSŘ. Nehovoří se tedy o určovací žalobě, jak ji chápe občanský soudní

¹⁵ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 417. ISBN 978-80-7179-608-4.

řád, což znamená, že při uplatnění tohoto nároku není nezbytné prokazovat naléhavý právní zájem.¹⁶

Významným je nárok autora uvedený v § 40 odst. 1 písm. b) a písm. f) AZ, jehož nerušený výkon práv je ohrožován či dokonce přímo narušován neoprávněnými zásahy třetí osoby. Tento žalobní nárok je označován také jako zdržovací či negatorní nárok. Smyslem je zabránění třetí osobě jednat takovým způsobem, který je způsobilý ohrozit či zasáhnout do autorských práv autora. Zdržovací nárok lze uplatňovat pouze, pokud je porušování autorského práva pokračující, tedy stále k porušování dochází, popřípadě trvá stav ohrožení autorských práv. V opačném případě, kdy bylo do práv autora neoprávněně zasaženo, ale toto neoprávněné jednání již nadále nepřetrvává a nehrozí ani jeho opakování, se není možné zdržovacího nároku domáhat.

Za předpokladu, že již bylo do práv zasaženo, ale podle výše uvedeného nelze požadovat zdržení se určitého „rušícího“ jednání, nastupují na řadu tzv. nároky odstraňovací čili restituční. Jejich funkcí je odstranění následků vzniklých v důsledku neoprávněného zásahu a obnovit stav, který předcházel zásahu. Dle demonstrativního výčtu se do této skupiny dílčích nároků řadí: stažení neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AZ z obchodování nebo jiného užití; stažení z obchodování a zničení neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AZ; zničení neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AZ; zničení nebo odstranění materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky podle § 43 odst. 2 AZ. Zařízeními, výrobky nebo součástkami podle § 43 odst. 2 AZ lze přitom rozumět předměty sloužící k obcházení technických prostředků, které slouží k tomu, aby zabraňovaly nebo omezovaly takové úkony ve vztahu k dílům, ke kterým autor neudělil oprávnění, jestliže užití díla může autor kontrolovat uplatněním kontroly přístupu nebo ochranného procesu jako je šifrování, kódování nebo jiná úprava díla nebo uplatněním kontrolního mechanismu rozmnožování.

¹⁶ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III.* 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 222. ISBN 978-80-7357-465-9.

Dalším nárokem je tzv. informační nárok, kterým má autor právo domáhat se sdělení údajů, které jsou nezbytné pro ochranu autorských práv, jako například informace o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní. Zvláštní informační nárok je vymezen v ustanovení § 42 AZ, dle kterého je autor oprávněn požadovat informace či nahlížení do spisů od celních orgánů, popřípadě orgánů vykonávajících státní statistickou službu. Toto ustanovení bylo do AZ zařazeno v návaznosti na Dohodu TRIPS, kde je zakotvena povinnost států zajistit veřejnoprávní ochranu autorského práva z hlediska práva celního.¹⁷

Pro případ vzniku imateriální újmy je autorským zákonem konstruován nárok na přiměřené zadostiučinění. Satisfakce může být uskutečněna buď formou omluvy, tedy na morální úrovni, která je chápána jako prioritní, nebo formou zadostiučinění v penězích. Peněžní satisfakce však předpokládá, že jiné zadostiučinění se nejeví jako postačující. Autor je v případě uplatňování nároku na peněžní zadostiučinění tím, kdo vymezuje částku, kterou považuje za přiměřenou své vzniklé újmě. Přesto je však soud nadán pravomocí se od takto navržené částky odchýlit. Tato pravomoc soudu je označována jako soudcovské moderační právo vyplývající z § 153 OSŘ, a to s ohledem na skutečnost, že z AZ vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. V obtížných případech je možné právo soudu určit výši náhrady odvozovat od soudcovské úvahy zakotvené v § 136 OSŘ.¹⁸

Zvláštním nárokem je pak právo na uveřejnění rozsudku na náklady neúspěšného účastníka sporu, u kterého je možné spatřovat určitou podobnost s omluvou uvedenou výše. AZ odkazuje i na jiné právní předpisy, kterými je především občanský zákoník. Právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení nejsou upraveny autorským zákonem, přesto se jedná o zcela běžně uplatňované nároky v případě porušení či ohrožení autorských práv. V § 40 odst. 4 AZ je stanovena možnost autora požadovat náhradu ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného zásahu. Výše bezdůvodného obohacení, vzniklého osobě rušitele autorských práv, činí dvojnásobek odměny, která

¹⁷ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 454. ISBN 978-80-7179-608-4.

¹⁸ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 423. ISBN 978-80-7179-608-4.

by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem. Náhrada škody, jakožto soukromoprávní institut upravený v občanském zákoníku, je na rozdíl od ostatních nároků založena na odpovědnosti subjektivní, kdy je zavinění rušitele vyžadováno. Podle § 41 AZ je pro uplatnění některých nároků aktivně legitimován vedle autora, dědice či např. zaměstnavatele autora i výhradní licenční nabyvatel, a to v rozsahu ochrany jemu udělené licence. Dle § 100a AZ je zdržovací nárok, nárok na náhradu škody nebo na vydání bezdůvodného obohacení z neoprávněného zásahu do kolektivně spravovaného práva nebo ohrožení takového práva omezen, pokud uživatel nebo osoba, která je oprávněná hájit zájmy v ní sdružených uživatelů, řádně a bez zbytečných průtahů vede s příslušným kolektivním správcem v souvislosti s takovým zásahem či ohrožením práva jednání, která směřují k uzavření smlouvy vyžadované tímto zákonem, nebo pokud souhlasí v této souvislosti s využitím zprostředkovatele.

K ochraně zboží Společenství bylo jako doplňující úprava zavedeno ustanovení § 42a AZ, které rozšiřuje pravomoci celních orgánů v oblasti autorskoprávní ochrany tak, že umožňuje celnímu orgánu zajistit věc, u které má podezření, že její držitel neoprávněně zasahuje do práva autorského.

Zvláštní skutkové podstaty porušování autorského práva jsou uvedeny v § 43 a § 44 AZ. Jejich úprava byla ovlivněna ustanoveními komunitárního práva především tedy Informační směrnice. Zvláštností takto vymezených skutkových podstat je skutečnost, že pasivně legitimován není ten, kdo přímo zasahuje do výkonu autorských práv, ale postihovány jsou postupy, které spočívají ve snaze odstranit účinné technické prostředky ochrany autorských práv, ať už jejich obcházením či výrobou, dovážením, přijímáním, rozšiřováním, prodáváním, pronajímáním, propagací prodeje nebo pronájmu nebo držením k obchodnímu účelu zařízení, výrobků nebo součástí nebo poskytováním služeb, kterými sice přímo technické prostředky neobchází, ale jejich obcházení umožňuje. Dle § 44 AZ je zase odpovědným subjektem osoba, která bez svolení autora způsobuje, umožňuje, usnadňuje nebo zastírá porušování práva autorského, a to tak, že odstraňuje nebo mění jakoukoli elektronickou informaci o správě práv k dílu nebo takovéto neoprávněně upravené dílo užívá. Přičemž informace o správě práv k dílu je vymezena jako informace určená autorem, která identifikuje dílo, autora nebo jiného nositele práva, nebo informace o způsobech a podmínkách užití díla

a jakákoli čísla nebo kódy, které takovou informaci představují. Jako speciální skutková podstata je vymezeno nebezpečí vyvolání záměny, které spočívá v použití názvu či vnější úpravy spojené již s existujícím dílem téhož druhu. Jedná-li se však o prvky, které vyplývají z povahy díla, k zásahu nedochází.

2.7.2 Občanský soudní řád

Ze soukromoprávního hlediska je kromě občanského zákoníku, podle kterého se řídí náhrada škody a bezdůvodné obohacení, obchodního zákoníku, který upravuje především právo proti nekalé soutěži, důležitým také občanský soudní řád. OSŘ se uplatňuje především v souvislosti s autorskoprávní ochranou. OSŘ obsahuje ustanovení, která upravují zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví, a to v § 78b a následují ustanovení OSŘ.

2.7.3 Trestní zákoník

Trestní zákoník ve zvláštní části, v hlavě 6 dílu 4, upravuje skutkové podstaty trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Z autorskoprávního hlediska je podstatným § 270, který vymezuje trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi, a § 271 obsahující skutkovou podstatu trestného činu padělání a napodobení díla výtvarného umění. Tato úprava odráží závazky České republiky plynoucí z Bernské úmluvy a Všeobecné úmluvy, stejně jako směrnice Evropského parlamentu a Rady, která se týká trestních opatření k prosazování práv duševního vlastnictví.¹⁹

¹⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 676. ISBN 978-80-87212-49-3.

3 Práva k ochranným známkám

Jak již bylo v úvodu zmíněno, patří tato oblast práva pod práva k nehmotným statkům konkrétně mezi práva průmyslová. Pro bližší zařazení je v rámci průmyslových práv vytvořena skupina zahrnující práva na označení, kam spadají právě ochranné známky. Práva průmyslová obecně patří do systému soukromoprávního. Přesto je možné se při studiu právní úpravy ochranných známek setkat s veřejnoprávními předpisy či pouze jen dílčími aspekty s veřejnoprávním charakterem. Jedná se především o otázku registrace ochranných známek.

3.1 *Prameny právní úpravy*

Základním právním předpisem vnitrostátního práva je zákon č. 441/2003 Sb., zákon o ochranných známkách. Prováděcím předpisem je pak vyhláška č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách v platném znění. Oba uvedené právní předpisy nabyly účinnosti 1.4.2004, kromě ustanovení týkajících se ochranné známky Společenství, u nichž byla účinnost odložena až na den vstupu České republiky do Evropské unie. Zákon o ochranných známkách je vystavěn na tzv.: vlastnické teorii, proto je majitel ochranné známky v rámci zákona označován jako „vlastník“.²⁰ Důležitým je i zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, který specifikuje ochranu poskytovanou právům souvisejícím s ochrannou známkou. Procesní otázky se uplatňují v rámci správního řízení, což znamená, že subsidiárně je používán zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. V souvislosti s existencí ochranných známek se setkáváme také se zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, kterým je upraven sazebník správních poplatků Úřadu. Podpůrnou funkci má vůči zákonu o ochranných známkách i OZ. Významnou roli v souvislosti s ochrannými známkami hraje ObchZ, především část od § 44 ObchZ, která upravuje otázku nekalé soutěže. Obchodní zákoník zároveň v § 508-515 ObchZ upravuje licenční smlouvu k předmětům průmyslového vlastnictví, která je využívána pro poskytování licence k ochranným známkám. Stejně jako v případě autorského práva je možné v trestním zákoníku popřípadě v zákoně o ochraně spotřebitele najít úpravu týkající se ochranných známek.

²⁰ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 147. ISBN 80-86920-08-9.

V důsledku zvyšování možnosti obchodování nejen na vnitrostátní úrovni, ale především na mezinárodním trhu, se zvyšovala důležitost mezinárodní úpravy. Pro oblast ochranných známek je Česká republika členem mnoha multilaterálních úmluv. Jednou z nich je například Pařížská unijní úmluva z roku 1883, na jejímž základě je vytvořena členskými státy Unie. Podle čl. 6 této úmluvy platí pro přihlášky a zápis ochranných známek tzv. národní režim, což znamená, že zmíněné otázky řeší vnitrostátní předpisy členských států. Čl. 6bis upravuje poskytování ochrany všeobecně známé ochranné známce. V návaznosti na Pařížskou unijní úmluvu byla uzavřena další mezinárodní dohoda, a to tzv. Madridská dohoda a s ní související Protokol k Madridské dohodě. Na základě této dohody vznikla zvláštní unie pro mezinárodní zápis ochranných známek. Podle dohody mají příslušníci členských států možnost na podkladě jedné přihlášky podané prostřednictvím úřadu země původu u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví zajistit ochranu svých ochranných známek zapsaných v zemi původu. Madridská dohoda vychází ze zásady, že mezinárodní přihláška má ve smluvních zemích účinky podané národní přihlášky a že účinky mezinárodního zápisu se rovnají účinkům zápisu národního.²¹ Tato zásada koresponduje s ustanovením § 48 zákona o ochranných známkách. Článkem 6 je specificky upravena doba trvání platnosti mezinárodní ochranné známky, a to na 20 let. Protokol k této dohodě však stanoví dobu platnosti na 10 let.

Vzhledem ke skutečnosti, že je Česká republika členem Evropské unie, nelze zapomínat na prameny komunitárního práva. Mezi klíčové dokumenty patří tzv. známková směrnice, tedy směrnice Rady ES č. 89/104 ke sblížení zákonů členských zemí o ochranných známkách. Česká republika ustanovení této směrnice transponovala v rámci zákona o ochranných známkách. Mezi významné prameny komunitárního práva patří také poměrně bohatá judikatura Evropského soudního dvoru. Z pohledu evropského práva nelze nezmínit úpravu týkající se ochranné známky Společenství.

²¹ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 158. ISBN 80-86920-08-9.

3.2 Ochranné známky

Ochranná známka je označením, které získalo významnou pozici již v minulosti. Mnohdy za úspěchem určitého výrobku či služby a tak i samotného obchodníka stála právě použitá ochranná známka. Pokud je správně použita síla ochranné známky, vybavuje si spotřebitel při pomyslení na některý druh výrobku či služby právě tuto ochrannou známku, která tak identifikuje určitého původce již konkrétního výrobku či služby. Smyslem ochranné známky je zapůsobit na spotřebitele natolik, aby vznikla u spotřebitele asociace mezi ochrannou známkou a určitým výrobkem či službou, popřípadě obchodníkem, čímž se zjednodušuje orientace spotřebitele na určitém trhu. Úspěšná ochranná známka, tak může zvyšovat hodnotu určitého výrobku či služby, a to poměrně nápadně (jako příklad lze uvést tzv. značkové zboží). Ochranná známka může mít zřetelný vliv na upevnění pozice určitého zboží stejně jako na získání pozice, jde-li o zboží nově uváděné na trh.

3.2.1 Pojem ochranné známky

Podle § 1 ZOZ může být ochrannou známkou za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby. Z tohoto v pořadí prvního ustanovení, které můžeme považovat za pozitivní definici ochranné známky, plynou dvě kumulativní podmínky, aby označení bylo možné považovat za ochrannou známku. Jedná se o grafickou znázornitelnost a rozlišovací způsobilost. Grafická znázornitelnost je demonstrativně svěřena v § 1 slovům, barvám, kresbám, písmenům, číslicím, tvarům výrobku nebo jeho obalům. Všechny zmíněné varianty kromě barvy nepůsobí větší problém. V případě barvy, která má být ochrannou známkou, je nutné zdůraznit, že předmětem ochrany může být pouze zcela přesně vymezený odstín. Základní barvy totiž musí být přístupné všem a nelze si je tedy přivlastňovat. Pro přesnou specifikaci přihlašovaného odstínu

barvy jsou využívány vzorníky barev PANTONE, CMYK nebo barevné stupnice RAL, přičemž konkrétní vymezení musí být součástí přihlášky.²²

Druhým předpokladem, aby bylo možné považovat označení za předmět práv k ochranným známkám, je rozlišovací způsobilost. Rozlišovací způsobilost představuje základní vlastnost ochranné známky, která vyjadřuje možnost rozpoznat jedny výrobky či služby od druhých. Při posuzování rozlišovací způsobilosti je rozhodné, pro které výrobky a služby má být ochranná známka používána. Pro posouzení je důležité, zda je podle posuzovaného označení spotřebitel schopný odlišit původce určitých výrobků či služeb. Na některé druhy výrobků a služeb jsou přitom kladeny vyšší nároky, co se rozlišovací způsobilosti týče (např. výrobky denní potřeby), což vede k rozlišení několika typických kategorií známek.

Prvně se jedná o fantazijní či smyšlené ochranné známky, které postrádají jakýkoliv jazykový význam stejně jako souvislost s výrobkem či službou. Druhou kategorií tvoří obvyklá slova užívaná v běžném jazyce, která sice obecně rozlišovací způsobilost buď vůbec nemají, nebo jen zcela omezenou, ale která mohou dosáhnout vysoké rozlišovací způsobilosti, jsou-li použité jako označení výrobku či služby, se kterou však ani v nejmenším nesouvisí (jako příklad lze uvést ochrannou známku ve znění CAMEL, přičemž slovo camel je anglickým výrazem označujícím velblouda, a proto zcela běžným slovem, ale rozlišovací způsobilost spočívá ve skutečnosti, že se toto označení užívá bez jakékoliv smyslové provázanosti pro cigarety). Jako další kategorie se posuzují slova asociující výrobek nebo jeho vlastnosti. Samotná ochranná známka evokuje druh výrobku nebo služby, kterou označuje.²³

3.2.2 Systematizace ochranných známek

Pro zvýšení přehlednosti v rámci ochranných známek dochází k systematizaci a rozdělení jednotlivých ochranných známek podle různých kritérií do zvláštních skupin. Takto se tedy rozlišují jednotlivé druhy ochranných známek.

²² HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 366. ISBN 978-80-7400-417-9.

²³ HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 364-365. ISBN 978-80-7400-417-9.

3.2.2.1 Netradiční ochranné známky

Poněkud zvláštní skupinu lišící se od běžného pojetí ochranné známky, jakožto graficky znázornitelného označení, tvoří tzv. netradiční ochranné známky. Jedná se o „označení“, která splňují rozlišovací způsobilost, ale otázka grafické znázornitelnosti představuje charakteristiku tohoto označení. Vznikají tak označení čichová, zvuková, světelná a pohybová. Podle § 1 ZOZ podléhají tato označení absolutní výluce, a jak je uvedeno v § 4 písm. a) ZOZ, jedná se o absolutní důvod pro odmítnutí poskytnutí ochrany jednotlivé ochranné známce. Pod označeními čichovými se rozumí rozličné vůně. Dále jde o různé signály, popřípadě reklamní znělky, které je možné zaznamenat ve formě např. notového zápisu, což však nezachytí všechny okolnosti, které dělají např. znělku příznačnou a charakteristickou, jako způsob ztvárnění. Přestože jsou tedy uvedena „označení“ problematicky graficky znázornitelná, stávající judikatura Evropského soudního dvora, stejně jako některé jiné právní režimy (např. ve Velké Británii byla uskutečněna registrace vůně jako ochranné známky), se postupem času přiklánění k názoru, že i tato označení mohou být ochrannou známkou. V této souvislosti je významným rozhodnutí C-273/00 Ralf Sieckmann. Z tohoto rozhodnutí vyplynulo, že ochrannou známkou může být i označení, které jako takové nelze vnímat zrakem, přesto však je možné ho vyjádřit prostřednictvím písmen, čar či obrazců, přičemž je takové ztvárnění jasné, přesné, samostatné, srozumitelné, snadno přístupné, trvalé a objektivní. V souvislosti s tímto případem se ESD vyjádřil, že pokud chemický vzorec, slovní popis nebo uložení vzorku vůně nejsou schopny sami o sobě uspokojit požadavky grafického znázornění, a ani kombinace těchto prvků není schopná vyhovět těmto požadavkům, zejména požadavkům jasnosti a přesnosti, není čichové označení způsobilé být chráněno jako ochranná známka.²⁴ Určitou tendenci bylo možné spatřovat v rámci praxe OHIM, kdy byla povolena registrace ochranné známky Společenství představovanou vůní čerstvě posekané trávy, která se vztahovala k tenisovým míčkům vyráběným přihlašovatelem (tato ochranná známka je po uplynutí lhůty platnosti zaniklá). Nelze však z předcházejícího dovodit, že by v dnešní době byly čichové ochranné známky běžné, spíše naopak lze stále hovořit o výjimečnosti takové registrace.

²⁴ HILDEBRANDT, U. *Harmonised Trade Mark Law In Europe*. Berlin: Carl Heymanns Verlag KG, 2005. s. 23. ISBN 3-452-25922-6.

3.2.2.2 Dělení podle formy označení

Základním kritériem pro rozdělení ochranných známek podle druhu je rozeznávání formy označení. Existují tedy ochranné známky slovní, obrazové, kombinované a prostorové. Slovní jsou ochranné známky, které se skládají z jednoho či více slov, popřípadě jmen, a to i za předpokladu, že je „slovo“ vytvořeno libovolným řetězením písmen či číslic. Z tohoto vyplývá, že je možné, aby jako ochranná známka bylo chráněno slovo běžné („PIRÁT“), stejně jako slovo fantazijní („TOMA“), případně slovo poukazující na přihlašovatele/vlastníka ochranné známky („TONAK“). Ochranná známka může být tvořena i tzv. slogany („Česká spořitelna - partner pro Vaši firmu“), přičemž jsou vyjádřeny prostřednictvím běžného písma. V případě, že je slovo či věta napsána v jiném než běžném písmu či je jinak graficky upravena, jedná se o ochrannou známku slovní grafickou. Obrazovými ochrannými známkami jsou ochranné známky tvořené pouze kresbou, geometrickým obrazcem nebo jiným grafickým provedením bez slovních prvků, písmen či číslic.²⁵ Zjednodušeně lze říci, že propojení obrazové a slovní ochranné známky dojde k vytvoření ochranné známky kombinované. Kombinovaná ochranná známka nejčastěji obsahuje určité logo skládající se z prvků běžných či popisných, přičemž sloučení jednotlivých prvků může vést k získání originální povahy. Jako prostorové ochranné známky vystupují trojrozměrně vyobrazená označení, přičemž nejtypičtějším příkladem je tvar láhve, léku, obalu.

3.2.2.3 Podle přihlašovatele

Z pohledu osoby přihlašovatele/vlastníka lze rozlišovat také ochranné známky individuální a kolektivní. Rozdíl v tomto případě představuje zaprvé skutečnost, že vlastníkem individuální ochranné známky jsou jak fyzické tak právnické osoby, přičemž kolektivní ochrannou známku může vlastnit pouze právnická osoba, popř. sdružení. Druhým rozdílem je účel, který ochranná známka plní. Individuální ochranná známka slouží k rozlišování výrobků či služeb pocházejících přímo od vlastníka, zatímco kolektivní ochranná známka označuje výrobky jednotlivých členů či společníků vlastníka ochranné známky.

²⁵ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 125. ISBN 80-86920-08-9.

3.2.2.4 Podle stáří

S ohledem na vznik ochranné známky je možné vyřadit starší ochranné známky, které jsou posuzovány podle práva přednosti. Starší ochrannou známkou je označení zapsané, má-li dřívější datum podání, ochranná známka Společenství, k níž je ve smyslu čl. 34 nařízení Rady uplatněn nárok na vstup do práv ze starší ochranné známky uvedené v písmenu a) bodech 1 a 2, i když se vlastník této starší známky vzdal nebo známka zanikla. Starší ochrannou známkou je i přihláška ochranné známky, pokud bude zapsána. Takto uvedená označení lze také zařadit do skupiny ochranných známek zapsaných, tedy takových, které prošli stanoveným registračním procesem úspěšně.

3.2.2.5 Všeobecně známá známka

Všeobecně známá známka je také považována za označení nezapsané. Ochrana této známky totiž není založena zákonným formálním postupem. Jak již bylo uvedeno, zavádí ochranu všeobecně známých známek Pařížská unijní úmluva. Zmínka o všeobecně známé známce se nachází i v dohodě TRIPS v čl. 16, která s odkazem na Pařížskou unijní úmluvu představuje vodítko pro určení, zda je ochranná známka všeobecně známá, kdy stanoví, že: „bude Člen brát zřetel na to, zda je ochranná známka známa v příslušném okruhu veřejnosti, včetně známosti u dotyčného Člena, získané jako důsledek propagace této ochranné známky.“ Svůj závazek Česká republika splnila zařazením písm. d) do § 3 ZOZ, kde je uvedeno, že starší ochrannou známkou je i všeobecně známá známka, jejíž ochrana vznikla před datem podání přihlášky pozdější ochranné známky a k tomuto datu dosud trvá. Takovým označením fakticky chráněným je např. „TIFANY“,²⁶ nebo také „JAGUAR“.

3.2.2.6 Podle užívání

Ochranné známky mohou být děleny také na užívané, které se skutečně či fiktivně užívají k označování výrobků či služeb. Neužívanými jsou mimo jiné ochranné známky spekulativní, které vlastníkově slouží jen k dalšímu prodeji. Ochranné známky blokážní, obranné či defenzivní jsou taková označení, jejichž funkcí není odlišení zboží, ale zabránění ostatním subjektům na relevantním trhu, používat takovou ochrannou známku. Smyslem je v podstatě vytvoření jakéhosi obranného kruhu.

²⁶ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 127. ISBN 80-86920-08-9.

V případě, že osoba předpokládá využívání určitého označení až v budoucnu, jedná se o ochrannou známku zásobní.²⁷

3.2.3 Označení nezpůsobilá zápisu do rejstříku ochranných známek

Zákon o ochranných známkách vyjmenovává jednotlivé důvody, které vedou k odmítnutí poskytnout ochranu danému označení. Tyto důvody jsou uvedeny v § 4, 6 a 7 ZOZ, přičemž se jako kontrast k § 1 považuje vymezení těchto důvodů za negativní určení ochranné známky. Z povahy tohoto ustanovení se jedná o vyluky či překážky, které jsou-li naplněny, brání tomu, aby bylo dané označení zapsáno v rejstříku ochranných známek.

3.2.3.1 Absolutní překážky

Důvody taxativně uvedené v § 4 ZOZ považujeme za tzv. absolutní důvody a až na malou výjimku není možné existující důvod překonat. Výjimku představuje § 5, který umožňuje zapsat označení, které je vyloučeno ze zápisu do rejstříku s odkazem na § 4 písm. b) až d) ZOZ, pokud přihlašovatel prokáže, že takové označení získalo před zápisem ochranné známky do rejstříku užíváním v obchodním styku ve vztahu k výrobkům nebo službám přihlašovatele, pro které je požadován jeho zápis do rejstříku, rozlišovací způsobilost. Dle jejich charakteru lze konstatovat, že tyto překážky vycházejí z veřejnoprávní stránky ochranných známek. Absolutní povaha těchto důvodů je vyjádřena především skutečností, že je příslušný orgán²⁸ zjišťuje ex officio v rámci řízení o přihlášce ochranné známky.

Prvním důvodem je nesplnění požadavku podle § 1 ZOZ, přičemž tato legální definice uvádí dvě podmínky. Pod tuto překážku jsou podřazována již zmiňovaná označení zvuková či čichová, jež nemají v oblasti českého práva zápisnou způsobilost. Dalším klasickým důvodem je nedistinktivnost přihlašovaného označení, která byla vysvětlena již výše.

Pod písm. c) spadají označení tvořená označeními nebo údaji, které slouží v obchodě k určení druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty, zeměpisného původu nebo doby výroby výrobků nebo poskytnutí služby nebo k označení jiných jejich vlastností.

²⁷ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 128. ISBN 80-86920-08-9.

²⁸ V ČR se jedná o Úřad průmyslového vlastnictví

Do této skupiny lze zařadit označení popisná čili deskriptivní, kterými mohou být výrazy laudatorní, tedy pozitivně hodnotící (prima, super...) a např. označení druhová (jablko, ležák...). Dle písm. d) se nezapíše označení, které je tvořeno výlučně označeními nebo údaji, jež se staly obvyklými v běžném jazyce nebo v poctivých obchodních zvyklostech.

Překážka podle písm. e) se týká především prostorového označení, které je tvořeno výlučně tvarem, který vyplývá z povahy samotného výrobku nebo který je nezbytný pro dosažení technického výsledku anebo který dává výrobku podstatnou užitnou hodnotu. Jejím smyslem je snížení rizika, že bude bráněno technickému pokroku.

Jako výhrada veřejného pořádku je označována výluka podle písm. f), kdy se nezapíše označení, které je v rozporu s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy. V tomto případě je tedy předpokládán rozpor s morálkou a etikou, a to v případě označení hanlivých, neslušných, nemorálních či pornografických.²⁹ Rozpor s veřejným pořádkem je možné konstatovat v okamžiku, kdy jméno či podobizna některé z významných osobností státu je použita v rámci označení nevhodným způsobem, stejně tak v případě označení takto tvořených názvy státních institucí, politických stran apod.

Podle písm. g) tzv. deceptivní označení, které by mohlo klamat veřejnost, zejména pokud jde o povahu, jakost nebo zeměpisný původ výrobku nebo služby.

V souladu se závazky plynoucími s Dohody TRIPS je stanovena jako další překážka situace, kdy se jedná o označení přihlašované pro vína či lihoviny, které obsahuje zeměpisné označení, aniž by víno či lihovina měly takovýto zeměpisný původ. Odrazem dalšího mezinárodního závazku je písm. i) a j), dle kterého je ze zápisu vyloučeno označení obsahující označení požívající ochrany podle článku 6ter Pařížské úmluvy či jiné znaky, emblémy a erby než uvedené v článku 6ter Pařížské úmluvy, jestliže jejich užití je předmětem zvláštního veřejného zájmu. Jako příklad lze uvést názvy mezinárodních organizací jako je UNICEF, ČERVENÝ KŘÍŽ apod. Zjednodušeně se jedná o symboly významné z hlediska bezpečnosti, národního či náboženského smýšlení. Tyto důvody se překrývají s navazujícím ustanovením

²⁹ HORÁČEK, R. a kolektiv. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 57. ISBN 80-7179-838-X.

písm. k), které zahrnuje označení obsahující znak vysoké symbolické hodnoty, zejména náboženský symbol.

Jakousi zbytkovou překážkou je ustanovení písm. l), které ze zápisu vylučuje označení, u nichž dochází k rozporu s jiným právním předpisem nebo s mezinárodní smlouvou. Tato překážka se týká zejména olympijských symbolů, logy mezinárodních organizací atd. Posledním důvodem pro neposkytnutí ochrany určitému označení je rozpor s dobrou vírou. Prostřednictvím tohoto ustanovení jsou řešeny ochranné známky spekulativní, obranné, ale také možnosti ochrany z pohledu nekalosoutěžního.

3.2.3.2 Relativní překážky

Vedle absolutních upravuje ZOZ relativní důvody pro odmítnutí ochrany. O relativní překážky se jedná, jestliže jejich podstata vychází ze soukromoprávních předpisů a řeší problematiku ochrany práv třetích osob. Dalším znakem je skutečnost, že existence relativních důvodů je zkoumána v zásadě v návaznosti na podnět, kterým může být námitka v rámci řízení o přihlášce. Tento podnět je vyžadován pro uplatnění taxativně vyjmenovaných důvodů podle § 7 ZOZ. Výjimku představuje § 6 ZOZ, kdy dochází k posuzování případné kolize se starší shodnou ochrannou známkou bez ohledu na podnět ex offio, přičemž shodnost je představována nejen vypracováním, ale také tím, že je tato starší ochranná známka zapsána nebo jen přihlášena pro shodné výrobky nebo služby. Přímo ze znění § 6 ZOZ vyplývá způsob, jakým je možné tuto výluky překonat, a to písemným souhlasem vlastníka či přihlašovatele starší ochranné známky se zápisem ochranné známky kolizní. § 7 ZOZ je sestaven tak, že uvádí kromě samotných důvodů ještě osoby, které jsou oprávněny k podání námitek proti zápisu ochranné známky. Udělením souhlasu osoby oprávněné k podání námitek mohou být překonány i výluky vypočtené § 7 ZOZ.

Námitku může podat vlastník starší ochranné známky, pokud z důvodu shodnosti či podobnosti se starší ochrannou známkou a shodnosti nebo podobnosti výrobků či služeb, na něž se přihlašované označení a ochranná známka vztahují, existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti; za pravděpodobnost záměny se považuje i pravděpodobnost asociace se starší ochrannou známkou. Tuto námitku může podat také přihlašovatel namítané ochranné známky. V tomto případě je zřejmé, že shodnost jak označení, tak shodnost v seznamu výrobků či služeb je kategorií zcela

objektivní, protože postačuje pro dovození závěru o shodnosti či neshodnosti jednoduché srovnání jednotlivých označení či seznamů. Shodnost se starší ochrannou známkou je řešena již jako překážka v § 6 ZOZ, kdy se jedná o shodnost úplnou, a to tedy zjednodušeně řečeno shodu ve všech prvcích známky. Další posuzované skutečnosti jsou podobnost a pravděpodobnost záměny. Oba tyto pojmy spolu velice úzce souvisí, protože obecně se má za to, že jsou-li označení podobná, existuje pravděpodobnost, že z pohledu veřejnosti se budou jevit jako zaměnitelná. V průběhu fungování Úřadu se vyvinula určitá praxe, která je užívána jako vodítko. Posuzovány jsou jednotlivé známkové prvky. Významnou roli mohou zastávat při posuzování zaměnitelnosti zkoumaných označení i prvky, které v rámci označení neplní funkci jako prvky charakteristické. Otázka pravděpodobnosti zaměnitelnosti či nebezpečí záměny pak plynule navazuje na výše uvedenou problematiku shodnosti a podobnosti. Za nebezpečí záměny je považováno riziko, že by se veřejnost mohla domnívat, že výrobky a služby pocházejí od stejné osoby, výrobce, poskytovatele služby apod.³⁰ Z předešlého vymezení nebezpečí záměny lze dovodit i charakteristiku pravděpodobnosti záměny. Jedná se o určitou naději, že by subjekt mohl být uveden v omyl, co se týče původu označovaných výrobků a služeb. Pro posouzení pravděpodobnosti záměny je však naprosto nepostradatelné určení subjektu, vzhledem ke kterému má označení plnit svou funkci rozlišovací. Podle ustálené judikatury se jedná o osobu průměrného spotřebitele, a to současného nebo potenciálního, běžně informovaného a přiměřeně pozorného a obezřetného, který však nemá možnost přímého srovnání obou označení, tj. vnímá je jedno po druhém s časovým odstupem. Pohled průměrného spotřebitele se přitom zaměřuje na označení jako na celek, přičemž nelze předpokládat, že by se průměrný spotřebitel zabýval hodnocením různých detailů.³¹ Je rovněž namístě zohlednit skutečnost, že se úroveň pozornosti průměrného spotřebitele může měnit v závislosti na kategorii dotčených výrobků nebo služeb (viz. *Mundipharma v. OHIM – Altana Pharma (RESPICUR)*, T-256/04), takto bude výrazný rozdíl mezi průměrným spotřebitelem při koupi cukrovinek a při koupi speciálních technologií. Posledním z konceptů uvedených v rámci výluky dle § 7 odst. 1

³⁰ HORÁČEK, R. a kolektiv. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 75. ISBN 80-7179-838-X.

³¹ Např. rozsudek Městského soudu v Praze č.j.: 8A 56/2010 -113 ze dne 26. dubna 2012

písm. a) ZOZ je tzv. pravděpodobnost asociace. Rozhodnutí ÚPV O-478441 uvádí, že pravděpodobnost asociace se starší ochrannou známkou znamená vyvolání představy o souvislosti přihlašovaného označení se starší ochrannou známkou. Pravděpodobnost asociace se přitom nejčastěji v rámci rozhodování o přihlášce používá k naformulování rozsahu nebezpečí záměny.

V pořadí druhou překážku představují práva vlastníka starší ochranné známky s dobrým jménem na území České republiky. Námitku může v souladu s § 7 odst. 2 ZOZ podat rovněž přihlašovatel namítané ochranné známky. Jako evropský ekvivalent k písm. b) je podle písm. e) umožněno vlastníkovi starší ochranné známky Společenství nebo jejímu přihlašovatel.

Na základě důvodu uvedeného v § 7 odst. 1 písm. c) ZOZ může podat námitku vlastník starší všeobecně známé známky. Právo podat námitku má podle § 7 odst. 1 písm. d) ZOZ vlastník starší všeobecně známé známky, která má v České republice dobré jméno, pokud by užívání takového označení při označování výrobků nebo služeb poukazovalo na vztah mezi těmito výrobky nebo službami a vlastníkem všeobecně známé ochranné známky. V této souvislosti je zajímavé zmínit rozhodnutí ÚPV O-175740, kde je upřesněno, že známka může nabýt všeobecné známosti, aniž by spotřebitelé konkrétně byli schopni určit, od kterého subjektu pochází, kdo je majitelem takového označení. Takto je v rozhodnutí uvedeno jako příklad označení VINCENTKA, HELLO nebo VELUX. Významné je toto rozhodnutí také vymezením spotřebitele pro potřeby posuzování všeobecné známosti namítaných ochranných známek. Podle tohoto rozhodnutí „není rozhodné, komu jsou určeny výrobky přihlašovatele, neboť je hodnocena známost namítaných ochranných známek, která musí být tudíž zkoumána z hlediska relevantních spotřebitelů, tj. spotřebitelů, kterým jsou určeny výrobky označované namítanými ochrannými známkami“

Přihlašované označení se nezapíše, podá-li námitky podle písm. f) vlastník nebo přihlašovatel ochranné známky zapsané v jiné unijní zemi Pařížské úmluvy nebo ve státě, který je členem Světové obchodní organizace, pokud přihlášku podal zástupce, zprostředkovatel, obstaravatel nebo jiná osoba pověřená hájit hospodářské zájmy vlastníka ochranné známky podle článku 6septies Pařížské úmluvy (dále jen "obstaravatel") na své vlastní jméno a bez souhlasu vlastníka, ledaže by tento obstaravatel své jednání řádně odůvodnil.

Další kategorií subjektů, které mohou podat námitky, jsou uživatelé nezapsaného označení. Pro upřesnění osoby uživatele označení lze využít rozhodnutí ÚPV O-169328, které vymezuje uživatele označení jako osobu, která své výrobky nebo služby pod tímto označením užívá, a v důsledku toho se toto označení vžilo pro ni a její výrobky nebo služby. Při podání námítky podle § 7 odst. 1 písm. g) ZOZ pak uživatel nezapsaného označení nebo jiného označení musí prokázat, že toto označení užíval pro shodné výrobky či služby jako je přihlašováno napadané označení před podáním přihlášky v obchodním styku, přičemž se očekává, že toto užívání je déle trvající a kontinuální.

Ustanovení § 7 odst. 1 písm. h) ZOZ představuje důvod, který předpokládá podání námítky ze strany fyzické osoby, jejíž právo na jméno a na ochranu projevů osobní povahy mohou být dotčena přihlašovaným označením, popřípadě osobou oprávněnou uplatňovat tato práva na ochranu osobnosti. Tato překážka navazuje na úpravu občanského zákoníku týkající se ochrany osobnosti.

Dalším subjektem, jehož práva jsou prostřednictvím jednotlivých výluk chráněna, je osoba, které náleží práva k autorskému dílu, pokud autorské dílo může být užíváním přihlašovaného označení dotčeno.

Vztah ochranné známky a práva z jiného průmyslového vlastnictví, pokud by užíváním přihlášeného označení mohla být dotčena, jsou jako jeden z důvodů odmítnutí poskytnout ochranu přihlašovanému označení podle § 7 odst. 1 písm. j) ZOZ. Osoba dovolávající se této ochrany je povinna prokázat existenci tohoto práva z jiného průmyslového vlastnictví. Tímto jiným průmyslovým vlastnictvím, které může být dotčeno v případě zápisu přihlašovaného označení, je běžně např. průmyslový vzor stejně jako právo na označení původu a zeměpisných označení.³²

Výčet uzavírá možnost podat námitky tím, kdo je dotčen ve svých právech přihláškou, která nebyla podána v dobré víře, přičemž právě dobrá víra stojí také v závěru výčtu absolutních. Dobrou víru tedy zkoumá jak Úřad z úřední povinnosti, tak se jí může dovolat třetí osoba přímo.

³² HORÁČEK, R. a kolektiv. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 84. ISBN 80-7179-838-X.

3.2.4 Účinky ochranné známky

Jak již bylo uvedeno, je ochranná známka považována za nehmotný statek. Jako taková je předmětem vlastnického práva. Práva náležející vlastníkovu se označují jako absolutní výlučná práva. Absolutní povaha práv vlastníka ochranné známky vychází ze způsobu, jakým působí na třetí osoby. Absolutním právům totiž vždy odpovídá povinnost všech ostatních zdržet se veškerých zásahů do těchto práv, což je běžně v právní teorii označováno jako působení erga omnes. Obecně je možné práva vlastníka vyjmenovaná zákonem o ochranných známkách rozdělit na práva vymezená pozitivně - oprávnění (právo užívat ochrannou známku, právo používat značku ® atp.) a práva vymezená negativně - co může vlastník třetím osobám ve vztahu k ochranné známce zakázat.³³

3.2.4.1 Jednotlivá práva vlastníka ochranné známky

Základním je přirozeně právo vlastníka ochrannou známku užít, a to ve spojení s výrobky či službami, pro které byla daná přihláška registrována. ZOZ připouští, aby vlastník ochranné známky spolu s ní používal značku ®. Pojem užívání (dle § 13 ZOZ „řádné užívání“) je definován v ZOZ, jako užívání ochranné známky v podobě, která se od podoby, ve které byla ochranná známka zapsána, liší prvky neměnicími její rozlišovací způsobilost. Nejčastějším způsobem užívání je umístování ochranné známky na výrobcích nebo na jejich obalech, přičemž pro dodržení řádného užívání postačuje takto označovat výrobky pouze pro účely vývozu. Bez souhlasu vlastníka nesmí nikdo v obchodním styku užívat označení shodné s ochrannou známkou pro výrobky a služby, které jsou shodné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána. Dále nelze užívat označení, u něhož z důvodu jeho shodnosti nebo podobnosti s ochrannou známkou a shodnosti nebo podobnosti výrobků nebo služeb označených ochrannou známkou a označením existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti, včetně pravděpodobnosti asociace mezi označením a ochrannou známkou, stejně jako označení shodné s ochrannou známkou nebo jí podobné pro výrobky nebo služby, které sice nejsou podobné těm, pro které je ochranná známka zapsána, avšak jde o ochrannou známku, která má dobré jméno v České republice, a jeho užívání

³³ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 147. ISBN 80-86920-08-9.

by nepoctivě těžilo z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména ochranné známky nebo jim bylo na újmu.

Zvláštním právem je právo vlastníka žádat po vydavateli nebo nakladateli, vzbuzuje-li reprodukce zapsané ochranné známky publikovaná ve slovníku, encyklopedii nebo obdobném díle dojem, že se jedná o druhový název zboží nebo služeb, aby reprodukce ochranné známky byla nejpozději při následujícím uveřejnění nebo vydání díla opatřena údajem, že se jedná o zapsanou ochrannou známku. Toto ustanovení a především aktivní postup vlastníka ochranné známky, má své odůvodnění z hlediska §31 odst. 1 písm. b) ZOZ, které umožňuje zrušení ochranné známky v případě, že se ochranná známka stane pro výrobky nebo služby, pro které je zapsána, v důsledku činnosti nebo nečinnosti svého vlastníka, všední neboli zdruhovělá. Výsledkem tohoto procesu je zánik ochranné známky jako kvalifikovaného označení. Ochranná známka přestává být ochrannou známkou v právním smyslu, s čímž je logicky spjat i zánik ochrany související s tímto nemotným statkem, a stává se pouhým druhovým označením, které pak může být používáno kterýmkoliv výrobcem.³⁴ Důsledkem může být i prohlášení ochranné známky za neplatnou podle § 32 ZOZ, a to podle § 12 ZOZ, kde je uvedena omezující podmínka 5 let.

Přestože práva poskytovaná vlastníkovu ochranné známky působí vůči všem, existují omezení, a to zejména v případě, kdy by chtěl vlastník zakázat třetím osobám užívat v obchodním styku jejich jméno a příjmení, obchodní firmu nebo název anebo adresu, údaje týkající se druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty, zeměpisného původu, doby výroby výrobku nebo poskytnutí služby nebo jiných jejich vlastností, označení nezbytné k určení účelu výrobku nebo služby, zejména u příslušenství nebo náhradních dílů. Jako druhá podmínka omezení je uvedena skutečnost, že je takové užívání v souladu s obchodními zvyklostmi, dobrými mravy a pravidly hospodářské soutěže. Zákonem o ochranných známkách vymezené omezení v § 10 je v teorii označováno jako licence zákonná. Opakem je pak licence smluvní, kterou může vlastník poskytnout v souladu s § 18 ZOZ³⁵. Vlastník je omezen ještě v dalším směru, a to v okamžiku, který předvídá § 10 odst. 2 ZOZ. Toto ustanovení v podstatě brání vlastníkovu ochranné

³⁴ HORÁČEK, R. a kolektiv. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 104. ISBN 80-7179-838-X.

³⁵ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 150. ISBN 80-86920-08-9.

známky zakázat uživateli nezapsaného označení v užívání shodného či podobného označení, jestliže práva k tomuto označení vznikla před podáním přihlášky a užívání tohoto označení je v souladu s právem České republiky.

3.2.4.2 Vyčerpání práv z ochranné známky

Tento institut je zakotven v § 11 ZOZ, který odpovídá článku 7 směrnice 89/104/EHS. Podle odst. 1 upravuje institut vyčerpání práv situaci, kdy vlastník ochranné známky ji užil k označení výrobků při jejich uvedení na trh v České republice, tedy národní vyčerpání. Po takovémto uvedení buď přímo vlastníkem, nebo s jeho souhlasem dochází k vyčerpání práv z ochranné známky, což znamená, že vlastník již dále nemůže zakázat užívání jeho ochranné známky na výrobcích vyskytujících se na trhu. Stejně podmínky platí v případě komunitárního vyčerpání, kdy jsou výrobky uvedeny na trhu členského státu Evropských společenství či v rámci Evropského hospodářského prostoru. Výjimka je pak stanovena pro případy, kdy má vlastník ochranné známky oprávněné důvody zakázat pozdější obchodní využití výrobků, zejména pokud se stav, popřípadě povaha výrobků po jejich uvedení na trh změnila nebo zhoršily. Vyčerpání se tedy nevztahuje na ochrannou známku jako celek, ale pouze na výrobek, který ochranná známka označuje. Úprava této problematiky je velmi důležitá především z hospodářského hlediska, a proto byla mnohokrát judikována i na úrovni komunitárního práva, a to často ve spojení s tzv. paralelními dovozy. Takto např. v případě Silhouette (případ C-355/96), kde je řešena otázka tzv. mezinárodního vyčerpání práv k ochranným známkám, které je jak zmíněnou směrnicí, tak i zákonem o ochranných známkách vyloučeno. Tímto případem byly vyloučeny paralelní dovozy či reimporty z třetích zemí do zemí v rámci Evropského hospodářského prostoru, přičemž v případě Dassonville bylo vyjádřeno, že v rámci členských států by zakázání paralelních dovozů bylo omezením hospodářské soutěže.

3.2.4.3 Další práva vlastníka ochranné známky

Právem vlastníka je ochrannou známku převést. Vedle něj je možné, aby se uskutečnil převod či přechod i přihlášky ochranné známky. K převodu může dojít pro všechny nebo část výrobků a služeb, pro které je ochranná známka zapsána. Pro převod ochranné známky je požadována smlouva, která musí být povinně uzavřena

v písemné formě. Ke změně vlastníka může dojít také v důsledku úmrtí či zániku původního vlastníka, kdy přechází ochranná známka na dědice či právního nástupce. Obě změny nabývají účinnosti vůči třetím osobám zápisem do rejstříku.

Vzhledem k tomu, že je ochranná známka nehmotným statkem, stanoví zákon to, že ochranná známka může být předmětem zástavního práva, předmětem výkonu rozhodnutí či exekuce a může být zahrnuta do majetkové podstaty.

3.2.4.4 Licence

Už dříve bylo zmíněno, že vlastník ochranné známky má oprávnění práva k jejímu užívání poskytnout třetí osobě. Jedná se o licenci smluvní, přičemž zákonnou úpravu licenční smlouvy obsahuje obchodní zákoník. Licenci je možné poskytnout úplnou, tedy pro všechny výrobky či služby, nebo částečnou, přičemž může být poskytnuta jako výlučná, čímž se vlastník zavazuje licenci neposkytnout další osobě a dokonce ani neužívat ochrannou známku sám, nebo jako nevýlučná. Územním vymezením pro poskytnutí licence může být jak celá Česká republika, tak určitá menší lokalita. Pro licenční smlouvu je povinně stanovena písemná forma. Licence se zapisuje na základě žádosti do rejstříku ochranných známek a právě zápisem nabývá účinnosti vůči třetím osobám. Úprava licenční smlouvy se v rámci rekodifikace soukromého práva přesouvá do nového občanského zákona, tedy zákona č. 89/2012 Sb.

3.3 Vznik práv k ochranné známce

Zápis ochranné známky je vázán na řízení probíhající před ústředním orgánem státní správy, kterým je v tomto případě Úřad se sídlem v Praze. Veškerá řízení probíhají v českém jazyce. Řízení o zápisu je zahajováno na základě žádosti, která je označována jako přihláška. Za přihlašovatele může přihlášku podat jeho zástupce, kterým může být zejména advokát či patentový zástupce. Z pohledu ochrany je velmi významný den a dokonce i čas podání přihlášky, a to proto, že tímto dnem vzniká tzv. právo přednosti. Na základě práva přednosti je možné prokázat, že se jedná o označení starší. Z tohoto důvodu je nezbytné přesně označit okamžik doručení Úřadu.³⁶ Přihlašovatel může v přihlášce uplatnit právo přednosti vyplývající z Pařížské

³⁶ HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 383. ISBN 978-80-7400-417-9.

unijní úmluvy. Řízení o přihlášce se skládá ze dvou částí, a to z formálního a věcného průzkumu. Řízení je tedy ovládáno principem průzkumovým a řídí se správním řádem. V souvislosti s probíhajícím řízením o přihlášce ochranné známky jsou ZOZ předpokládány dva instituty představující oprávnění třetích osob svým jednáním zasáhnout proti zápisu označení jako ochranné známky. Jedná se o připomínky a námitky. Oba tyto instituty se od sebe liší jak v subjektech, které je mohou využít, tak na základě jakých argumentů mohou být podány a především v jaké fázi řízení o přihlášce ochranné známky mohou být podány. Připomínky může podat naprosto kdokoliv, a to na základě výluk uvedených v § 4 a § 6 ZOZ. Připomínky mohou osoby podávat až do doby zápisu ochranné známky do rejstříku. Oproti tomu námitky lze podávat pouze v prekluzivní lhůtě 3 měsíců od zveřejnění přihlášky ve Věstníku. Užší vymezení je i vzhledem k osobám, které mohou námitky podat. Jedná se pouze o osoby podle § 7 ZOZ, přičemž lze námitky podat pouze z důvodů v tomto ustanovení uvedených.

Po ukončení formálního i věcného průzkumu aniž by byla přihláška odmítnuta, zamítnuta či vzata zpět, ji Úřad zveřejní ve Věstníku. Projde-li přihláška ochranné známky celým řízením s tím, že ji bude možné považovat za vyhovující požadavkům zákona o ochranných známkách a případné námitky budou zamítnuty či řízení o nich zastaveno, Úřad ochrannou známku zapíše do rejstříku a oznámení o tom uvede ve Věstníku. Tímto okamžikem se z přihlašovatele stává vlastník ochranné známky a o tomto zápisu je mu vystaveno osvědčení.

3.4 Trvání práv k ochranné známce

Trvání práv k ochranným známkám je spojeno s několika skutečnostmi. Jednou z nich je lhůta 10 let ode dne podání přihlášky, tato lhůta představuje dobu platnosti ochrany. Před uplynutím této lhůty je možné podat žádost o obnovu ochranné známky, a to nejen pro celé původní označení, ale také i jen pro některé výrobky nebo služby. Přestože jako poslední termín pro podání žádosti o obnovu je den skončení doby platnosti a přestože není možné lhůtu prodloužit a zmeškání prominout, je stanovena dodatečná tzv. poshovací lhůta 6 měsíců po uplynutí platnosti ochranné známky. K obnově dochází opět na dobu dalších 10 let.

3.5 Zánik ochranné známky

ZOZ předpokládá hned několik způsobů, jakými může dojít k zániku ochranné známky. Nejpřirozenějším je uplynutí doby platnosti. Dalšími variantami je vzdání se práv k ochranné známce písemným prohlášením, zrušení a prohlášení ochranné známky za neplatnou.

O některých důvodech zrušení ochranné známky bylo pojednáno výše, proto jen pro shrnutí, ke zrušení může dojít výhradně v návaznosti na návrh třetí osoby. Všechny důvody pro zrušení ochranné známky musely nastat až po zápisu ochranné známky do rejstříku.³⁷ Návrh na zrušení ochranné známky lze podat z důvodu neužívání ochranné známky po dobu 5 let, z důvodu zdruhovění označení, z důvodu klamání veřejnosti a na základě pravomocného soudního rozhodnutí, podle kterého je užití ochranné známky nedovoleným soutěžním jednáním.

Za neplatnou lze prohlásit ochrannou známku nebo pouze její část, pokud byla zapsána v rozporu s § 4 a § 6 ZOZ a pokud návrh podala osoba podle § 7 ZOZ z v tomto ustanovení uvedených důvodů. Tato možnost funguje jako kontrolní mechanismus. K prohlášení může dojít pouze na základě návrhu. Prohlášení neplatnosti se lze za určitých okolností vyhnout. Předně je výjimka přípustná pouze, je-li ochranná známka zapsána v rozporu s § 4 písm. b) nebo c) anebo d) ZOZ, kdy může vlastník prokázat, že v důsledku užívání získala po svém zápisu ochranná známka rozlišovací způsobilost pro výrobky nebo služby, pro které je zapsána. Prohlášení za neplatnou má účinky *ex tunc* a na ochrannou známku se hledí, jako by nebyla zapsána.

3.6 Kolektivní ochranná známka

Zvláštní kategorií ochranných známek je kolektivní ochranná známka. Kolektivní ochrannou známkou jsou takové ochranné známky, které tak byly označeny již při podání přihlášky. Přihlašovatelem této ochranné známky je právnická osoba či sdružení. Zvláštností kolektivní ochranné známky je skutečnost, že k jejímu užívání jsou oprávněni ve stanoveném rozsahu všichni členové či společníci právnické osoby popř. účastníci sdružení. Rozsah podmínek, za kterých je možné ochrannou známku

³⁷ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 144. ISBN 80-86920-08-9.

užívat, a sankce za případné porušení jsou pak stanoveny písemně uzavíranou smlouvou o užívání kolektivní ochranné známky.

3.7 Ochrana práv k ochranným známkám

Ochrana je poskytována podobně jako v případě autorského práva dvojího druhu, soukromoprávní či veřejnoprávní. V případě porušení práv k ochranné známce působil až do změny dle ZVPPV jako primární úprava zákon o ochranných známkách, a to především ustanovení § 8 tohoto zákona.

3.7.1 Zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví

Právě ZVPPV zcela nahradil v oblasti soukromoprávní ochrany úpravu obsaženou původně v zákoně o ochranných známkách, a to tak, že transponoval směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2004/48/ES. Dojde-li k neoprávněnému zásahu do práv k ochranné známce, obsahuje tento zákon opatření k nápravě takového zásahu. K řešení je příslušný výhradně Městský soud v Praze, který také přezkoumává pravomocná správní rozhodnutí Úřadu. Městský soud v Praze pro rozhodování, jak je uvedeno výše, vyvábí specializované senáty složené z předsedy a dvou soudců. K postupu podle ZVPPV je oprávněn primárně vlastník ochranné známky. Kromě vlastníka je oprávnění vymáhat práva z ochranné známky uděleno i nabyvateli licence, který v zásadě toto své právo vykonává se souhlasem vlastníka (poskytovatele licence). Požadavek souhlasu je možné překonat v případě pasivity vlastníka ochranné známky. Jako nároky, které má oprávněná osoba, stanoví tento zákon právo na informace, zdržovací nárok, odstraňovací nárok, nárok na náhradu škody, nárok na vydání bezdůvodného obohacení a přiměřené zadostiučinění v případě způsobení nemajetkové újmy.

Na základě práva na informaci může oprávněná osoba požadovat informaci od držitele zboží porušujícího právo z ochranných známek, od uživatele služby porušující právo z ochranných známek a od osoby, o níž bylo zjištěno, že poskytovala služby užívané při činnostech porušujících právo z ochranných známek, a v poslední řadě od subjektu, kterého označily předchozí subjekty za osobu účastnící se výroby, zpracování, skladování nebo distribuce zboží či poskytování služeb. Takto může vlastník (či nabyvatel licence) získat informaci o původu zboží či služeb porušujících

práva z ochranné známky, o distribučních sítích zboží či služeb, o vyrobeném, zpracovaném, dodaném, skladovaném, přijatém nebo objednaném množství a o ceně obdržené za dané zboží či služby, stejně jako informaci o osobách podílejících se na porušování práv z ochranné známky. Povinnost subjektů k poskytnutí informací podle ZVPPV je podmíněna tím, že subjekt při porušování sledoval účel přímého či nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu. Splnění této povinnosti se lze domáhat návrhem u soudu v rámci řízení o porušení práva. Poskytnutí informací je však stále v určitých ohledech omezeno jinými právními předpisy, a to např. ochranou osobních údajů či povinností mlčenlivosti.

Dále může oprávněná osoba požadovat stažení výrobků z trhu, trvalé odstranění nebo zničení výrobků nebo stažení, trvalé odstranění nebo zničení materiálů, nástrojů a zařízení určených nebo používaných výlučně nebo převážně při činnostech porušujících nebo ohrožujících právo. Pouze za zcela ojedinělých okolností, které by to náležitě odůvodňovaly, může soud stanovit povinnost odstranit označení nebo padělané ochranné známky z výrobků před jejich uvedením na trh. Při rozhodování se soud řídí zásadou proporcionality. Porušovatel má možnost navrhnout, aby soud s ohledem na přiměřenost opatření uložil namísto uvedených nároků zaplacení peněžního vyrovnání. Bude-li oprávněná osoba v žalobě úspěšná, může jí soud přiznat oprávnění uveřejnit rozsudek na náklady porušovatele, který ve sporu neuspěl.

V případě stanovování výše náhrady škody, bezdůvodného obohacení a přiměřeného zadostiučinění, je upravena orientační hodnota, dle které pak soud postupuje, jako paušální částka nejméně ve výši dvojnásobku licenčního poplatku, který by byl obvyklý při získání licence k užívání práva v době neoprávněného zásahu do něj. Pro zohlednění přiměřenosti je možné porušovateli, který nejednal zaviněně, uložit paušální částku nejméně ve výši licenčního poplatku. Soud při svém rozhodování o výši přisuzovaného nároku zohlední okolnosti, jako jsou například nežádoucí hospodářské důsledky včetně ztráty zisku, které oprávněná osoba utrpěla, neoprávněné zisky porušovatele práv a případně i jiná než hospodářská hlediska, jako je například morální újma způsobená oprávněné osobě porušovatelem. Těmito ustanoveními dochází k určité obměně oproti úpravě náhrady škody, bezdůvodného obohacení i přiměřeného zadostiučinění podle OZ. Odlišujícím prvkem je zakotvení minimální paušální částky, díky čemuž je usnadněna pozice oprávněného pro případ důkazní nouze.

3.7.2 Občanský soudní řád

Dalším právním předpisem, který poskytuje možnosti ochrany práv plynoucích z ochranné známky je občanský soudní řád. Takto je možné podle OSŘ využít žalobu o určení, podat návrh na vydání předběžného opatření či obecně návrh na zajištění důkazů. Významným je přitom ustanovení § 78b týkající se zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví, které lze využít pouze za předpokladu, že nedošlo k zajištění zboží, materiálů, nástrojů nebo dokumentů podle obecného ustanovení § 78 nebo 78a, popřípadě jestliže pomocí obecného zajištění důkazu nebylo možné postihnout všechny okolnosti významné pro rozhodnutí věci samé.

3.7.3 Trestní zákoník

Veřejnoprávní ochrana je představována zejména zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Trestní zákoník ve zvláštní části, hlavě 6 dílu 4, upravuje skutkové podstaty trestných činů proti průmyslovým právům a proti autorskému právu. Konkrétně § 268 upravuje trestný čin porušení práv k ochranné známce a jiným označením, přičemž podle skutkové podstaty je pachatelem ten, kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje.³⁸

3.7.4 Celní předpisy

Z pohledu celní úpravy lze zmínit Nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 ze dne 22. července 2003 o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, a v souvislosti se zákonem č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů jsou upraveny postupy celních orgánů, přičemž celní orgány mohou zadržet zboží

³⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 676. ISBN 978-80-87212-49-3.

podezřelé z porušení práv k duševnímu vlastnictví, toto zboží za určitých podmínek zničit, nebo například rozhodnout o bezúplatném převodu upravených padělků k humanitárním účelům.

3.7.5 Nekalá soutěž

Právní úpravu nekalé soutěže lze zcela bezpochyby považovat za velmi významnou. Významnost a provázanost mezi nekalou soutěží a ochrannými známkami konstatoval již rozsudek Vrchního soudu v Praze sp.zn.: 3 Cmo 41/2005 ze dne 13.9.2005, podle kterého i přes rozdílnou hmotněprávní úpravu je často velmi pravděpodobné, že poškozený a rušitel jsou současně soutěžiteli, a proto může být dovozeno, že je zásah do práv k ochranné známce současně nekalosoutěžním jednáním.

Právo proti nekalé soutěži je někdy využíváno subsidiárně vzhledem k právu z průmyslového vlastnictví (tedy i k právu z ochranných známek), a to např. tím, že se subjekt rozhodne nepodstupovat registrační proces, který je s průmyslovým vlastnictvím spojen, a v případě zásahu je zvolena právě ochrana proti nekalé soutěži. Toto řešení je však v mnoha případech nevyhovující, protože musí být naplněny podmínky pro uplatnění ochrany proti nekalé soutěži.³⁹

³⁹ HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 442. ISBN 978-80-7400-417-9.

4 Vztah známkoprávní a autorskoprávní ochrany

Jak již bylo výše uvedeno, jsou obě zkoumané oblasti velmi významné. Je nepochybné, že v otázce ochrany je důraz kladen především na ekonomickou stránku. Ochranná známka z pohledu obchodního představuje aktivum, kterým dochází k prvotnímu působení na spotřebitele. Ochranná známka je totiž to, co symbolizuje některý výrobek či službu a co umožňuje spotřebiteli odlišit od sebe jednotlivé subjekty na trhu, čímž je ovlivňován jeho výběr. V průběhu existence ochranné známky může dojít k tomu, že ochranná známka bude odrážet záruku kvality či očekávaných vlastností. Ochranné známky ve své podstatě slouží k propagaci obchodníka a zároveň jsou významným nástrojem v konkurenčním boji, jehož smyslem je získání podílu na relevantním trhu a tak i ekonomického prospěchu. Stejně tak autorské právo umožňuje autorovi zlepšit svou ekonomickou situaci. V souvislosti s autorským právem však může autor dosáhnout i proslavení své osoby. Je velmi běžné, že osoby, vykonávají tvůrčí činnost jako aktivitu zajišťující jim obživu. S oběma ochranami je v převážné většině spojena určitá počáteční investice, a to jak finanční například formou správního poplatku při podání přihlášky ochranné známky, tak časovou a osobní investici autora v průběhu „vytváření“ díla. I proto je nezbytné poskytovat těmto právům ochranu stejně jako regulovat jejich zneužívání. V případě posuzování ochrany poskytované ochranným známkám a autorským právům dojdeme nevyhnutelně k závěru, že existují prvky společné oběma úpravám stejně jako znaky zcela rozdílné.

4.1 *Prameny*

Složení pramenů právní úpravy je v případě autorskoprávní ochrany i ochrany práv k ochranné známce téměř shodný. V rámci vnitrostátních předpisů je každá z problematik upravena samostatným zákonem, přičemž je v souvislosti s ochranou možné aplikovat i další zákony z různých oblastí. Společnými jsou například OZ, trestní zákoník či občanský soudní řád. Obdobná je situace související se členstvím České republiky v Evropské unii, což již bylo uvedeno dříve při rozboru jednotlivých úprav.

Vzhledem ke skutečnosti, že práva k ochranným známkám i autorská práva svou povahou a významem přesahují hranice jednoho státu a že se zvyšují možnosti obchodování nejen na vnitrostátní úrovni, ale především na mezinárodním trhu,

představují podstatný zdroj regulace mezinárodní dokumenty. Mezinárodní přesah, a to především díky jedné ze základních vlastností nehmotných statků a to všudypřítomnosti, kdy nehmotné statky mohou být využívány bez vztahu k hmotnému vyjádření a blíže nespécifikovaným počtem „uživatelů“ v různých oblastech světa, způsobil, že je tato mezinárodní úprava zcela nepostradatelnou.

Takto v oblasti autorského práva významnou roli zaujímá Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886. V současnosti je Bernská úmluva jednou z mezinárodních úmluv spravovaných Světovou organizací duševního vlastnictví. Zvláštností je také skutečnost, že signatáři Bernské úmluvy společně vytváří Unii.⁴⁰

Další významný dokument na mezinárodní úrovni představuje Všeobecná úmluva o autorském právu z roku 1952.⁴¹ Všeobecná úmluva obsahuje ustanovení o tzv. copyrightové doložce, a to ve svém článku III. Copyrightová doložka, též označována jako výhrada autorského práva, znamená povinnost pro smluvní státy, které pro udělení autorskoprávní ochrany předpokládají některý z formálních postupů, zajistit tento druh ochrany autorům i v případě, že nejsou občany tohoto státu a dílo bylo poprvé uveřejněno mimo toto území. Užití copyrightové doložky tak umožňuje existenci právní ochrany za situace výše nastíněné. Přestože v našem právním řádu nemá copyrightová doložka právní relevanci, připojuje ho ke svému dílu i mnoho českých autorů.

I v rámci ochranných známek existuje bohatá mezinárodní úprava, přičemž Česká republika je členem mnoha multilaterálních úmluv. Jednou z nich je již zmiňovaná Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví neboli Pařížská unijní úmluva z roku 1883⁴², s níž úzce souvisí Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z roku 1891 a Protokol k této dohodě⁴³.

⁴⁰ *Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1918 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl* [online]. Dostupná z WWW:

<<http://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=34669&nr=133~2F1980~20Sb.&ft=pdf>>.

⁴¹ *Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 2/1960 Sb., o Všeobecné úmluvě o autorském právu* [online].

Dostupná z WWW: <<http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-2>>

⁴² *Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví* [online]. Dostupná z WWW:

<<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>>

⁴³ *Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z roku 1891 a Protokol k této dohodě* [online]. Dostupná z WWW: <<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>>

Pro existenci ochranných známek a plnění jejich účelu je klíčová i Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek.⁴⁴ Právě tato dohoda poskytuje možnost systematického zařídění jednotlivých výrobků a služeb.

Mezinárodní úmluvou, která se neomezuje pouze na autorskoprávní ochranu či ochranu poskytovanou průmyslovým právům, kam spadá známkoprávní ochrana, je Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví, též označovaná jako TRIPS, která byla uzavřena roku 1994.⁴⁵ Ve svém znění odkazuje TRIPS na platnou úpravu mnoha z již existujících mezinárodních úmluv a dohod.

4.2 Vznik právní ochrany

Důležitým rozdílem je okamžik vzniku právní ochrany. V České republice se v případě práva k ochranným známkám uplatňuje tzv. registrační princip. Z tohoto principu vyplývá, že vznik známkoprávní ochrany je vázán na formální postup upravený právními předpisy, který se skládá z podání přihlášky u příslušného orgánu (Úřadu průmyslového vlastnictví), zaplacení správního poplatku, řízení probíhající u tohoto orgánu a následně formálního rozhodnutí o přihlášce. Ochrana poskytovaná právem k ochranné známce vzniká na základě zápisu ochranné známky do příslušného rejstříku.

Vznik autorskoprávní ochrany tedy není vázán na jakýkoliv formalizovaný úkon. Právní ochrana totiž vzniká automaticky v okamžiku vytvoření díla, tedy okamžikem vyjádření díla v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě, což již bylo rozebráno dříve.

4.3 Řízení o přihlášce ochranné známky

Přihláška ochranné známky se podává osobně, prostřednictvím poskytovatele poštovních služeb, faxem nebo prostřednictvím elektronické podatelny. Náležitosti přihlášky jsou především žádost o zápis ochranné známky do rejstříku, jméno a příjmení

⁴⁴ *Niceská dohoda o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek* [online]. Dostupná z WWW: <<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/mezinarodni-smlouvy-spravovane-wipo.html>>

⁴⁵ *Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví* [online]. Dostupná z WWW: <<http://www.upv.cz/cs/pravni-predpisy/mezinarodni/dohoda-trips.html>>

fyzické osoby a adresa místa jejího trvalého pobytu, popřípadě adresa pro doručování, je-li přihlašovatelem fyzická osoba, nebo obchodní firma, popřípadě jiný název a sídlo, je-li přihlašovatelem právnická osoba, údaje o totožnosti zástupce, je-li přihlašovatel zastoupen, seznam výrobků nebo služeb, pro něž se požaduje zápis ochranné známky, a znění nebo plošné vyobrazení přihlašované ochranné známky. Podáním přihlášky vzniká přihlašovateli poplatková povinnost uhradit stanovený poplatek podle zákona o správních poplatcích, a to do 1 měsíce ode dne podání, přičemž není možné tuto lhůtu prodloužit či prominout její zmeškání. V případě nezaplacení správního poplatku se na přihlášku hledí, jako by nebyla podána. Podle §19 ZOZ není možné jedinou přihláškou přihlašovat více označení.

V okamžiku podání přihlášky nelze až na výjimky provádět v přihlášce žádné změny, předně nelze rozšířit seznam výrobků a služeb, omezovat ho však může přihlašovatel kdykoliv. To neplatí v případě, že půjde o změnu jména a příjmení, názvu, obchodní firmy a adresy místa trvalého pobytu, sídla, popřípadě chyb ve formulaci, přepisu nebo zjevných nesprávností, pokud tato změna uvádí údaje z ochranné známky do souladu se skutečností, aniž by se tím změnilo přihlašované označení podstatným způsobem. Přestože je tedy úprava přihlašovaného označení nebo rozšíření seznamu výrobků v zásadě nepřípustná, obsahuje § 27 ZOZ ustanovení o nezbytnosti zveřejnit takto upravenou přihlášku, což poukazuje na to, že lze chápat takovou úpravu jako podání nové.

Povinnou součástí přihlášky musí být i seznam výrobků a služeb, k jehož vyjádření se používá pořadí mezinárodního třídění podle Niceské úmluvy ze dne 1957. Podle množství požadovaných tříd se odvozuje výše správního poplatku. V současnosti se za každou třídu přesahující 3 třídy správní poplatek zvyšuje.

Po podání přihlášky vydává Úřad doklad potvrzující přiznání práva přednosti, tzv. prioritní doklad, kterým je možné prokázat vznik práva přednosti. Již bylo uvedeno, že celé řízení se rozpadá do dvou fází. V první fázi zkoumá Úřad splnění formálních náležitostí předepsaných § 19 ZOZ. Shledá-li Úřad, že má přihláška nedostatky, vyzve přihlašovatele k nápravě, a to v 15 denní lhůtě. Pokud přihlašovatel i přes výzvu vady neodstraní, Úřad přihlášku svým rozhodnutím odmítne. V souladu se správním řádem má přihlašovatel možnost podat proti rozhodnutí do jednoho měsíce od jeho doručení rozklad. Podle rozhodovací praxe je možné vrátit přihlášku do řízení, pokud bude

součástí rozkladu již úkon odstraňující vady, bylo-li by opačné rozhodnutí neúměrně přísné a nebude-li tím zasaženo do práv třetích osob. Po formálním průzkumu následuje průzkum věcný, během kterého dochází ke zkoumání splnění podmínek pro to, aby dané označení bylo způsobilé zápisu do rejstříku ochranných známek. V případě naplnění některé z překážek podle § 4 nebo § 6 ZOZ Úřad přihlášku zamítne. Zamítnutí se přitom může týkat pouze části výrobků nebo služeb. Pro zachování všech práv přihlašovatele poskytuje Úřad přihlašovatelovi lhůtu, aby se mohl vyjádřit k důvodům, které vedou Úřad k zamítnutí přihlášky. I v případě zamítnutí přihlášky je pak přihlašovatel oprávněn podat ve lhůtě 1 měsíce proti tomuto rozhodnutí odpor. Jakmile absolvuje ochranná známka úspěšně celý schvalovací proces, bude zapsána do příslušného rejstříku.

Přestože zvolení zástupce se předpokládá především u jiných předmětů průmyslového vlastnictví, u kterých je řízení výrazně složitější například s ohledem na znalosti, které jsou potřebné (například patenty), není zastoupení odborníkem neobvyklé ani u ochranných známek.

Podle výše popsaného procesu vedoucího ke vzniku práv k ochranné známce, je zřejmé, že formálnost se neodmyslitelně dotýká celého řízení. Právě tato formálnost je často považována za nejvýraznější rozdíl mezi autorskoprávní a známkoprávní ochrannou. Zásada formálního postupu vedoucího ke vzniku známkoprávní ochrany je prolamována institutem všeobecně známé známky, jejíž ochrana nepřepokládá žádný přesně upravený proces, čímž se blíží bezformálnímu postupu při vzniku autorskoprávní ochrany.⁴⁶

4.4 Předmět právní ochrany

Pro každou oblast právní ochrany jsou stanoveny různé podmínky kladené na předmět příslušné ochrany. Autorským právem je chráněno dílo, které splňuje následující pojmové znaky: dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké; jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora a vyjádření v objektivně vnímatelné podobě. Jak bylo výše uvedeno, vnímatelným je dílo, je-li možné ho vnímat lidskými smysly, přičemž hmatatelnost, tedy zachycení díla na hmotném nosiči, není nezbytností. Překážkou není

⁴⁶ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 143. ISBN 80-86920-08-9.

ani dočasnost vyjádření díla, což souvisí se skutečností, že zničením věci, ve které je dílo vyjádřeno, autorské právo k takovému dílu nezaniká. Ochrana se přitom vztahuje nejen na díla dokončená, ale také zahrnuje části díla, jeho vývojové fáze, včetně názvu a jmen postav, stejně jako tvůrčí zpracování a překlady, což je ve vztahu k ochranným známkám výrazným rozdílem.⁴⁷ Označení způsobilé ochrany jako ochranná známka je již z povahy věci vždy označení dokončené. Aby se jednalo o autorské dílo, není podmínkou, aby myšlenka vedoucí k jeho vytvoření byla sama o sobě originální, ale způsob zpracování musí být z tvůrčího pohledu nový.

Pro ochranné známky jsou stanoveny dvě kumulativní podmínky, a to grafická znázornitelnost a rozlišovací způsobilost, které byly podrobně rozebrány již v části pojednávající o ochranných známkách.

Autorské dílo může být zároveň ochrannou známkou slovní, je-li autorským dílem např. slogan. V případě ochranné známky kombinované a obrazové, popřípadě slovní grafické, je možnost jedinečného projevu tvůrčí osobnosti bez větší znalosti představitelná, a proto není výjimkou, že je označení při splnění podmínek autorského díla chráněno jak z pohledu autorských práv, tak z pohledu ZOZ.

4.5 Trvání poskytované ochrany

Autorská práva se rozkládají na práva osobnostní a práva majetková. Již z názvu práv osobnostních je patrné, že práva spadající do této skupiny jsou právy s úzkým vztahem k osobě autora. Z tohoto důvodu je jejich trvání vázáno přímo na autorův život. Oproti tomu práva majetková nejsou zcela omezena na život autora díla, ale úmrtí je právní skutečností, od které počíná běžet lhůta stanovená v AZ. Takto je délka jejich trvání podle § 27 AZ vymezena dobou života autora a 70 lety po jeho smrti.

Pro některé konkrétní případy upravuje autorský zákon dobu trvání odlišně, rozdílná přitom není lhůta, ale počátek jejího běhu. Takto například za situace, kdy se jedná o dílo spoluautorské, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil. Zvláštní doba trvání je stanovena i pro zveřejnitel dosud nezveřejněných děl. Jakmile dojde k uplynutí doby trvání majetkových práv, dílo se stává tzv. dílem volným. Volné dílo je takové, které může každý bez dalšího užít,

⁴⁷ JAKL, L. *Právní ochrana duševního vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. s. 209-210. ISBN 978-80-86855-78-3.

aniž by byla dotčena osobnostní práva uvedená v § 11 odst. 5 AZ. Stejně jako vznik není trvání fixováno na placení poplatků či jiné zákonem předpokládané úkony.

Jinak je tomu v případě známkoprávní ochrany. Existence je sice také omezena časovým úsekem, ale doba platnosti je vázána pouze na právní úpravu nikoliv život přihlašovatele/vlastníka. Ochrana poskytována ochranným známkám trvá 10 let ode dne podání přihlášky ochranné známky. Doba platnosti ochranné známky je možné po zaplacení poplatku a podání žádosti obnovit, a to vždy na dalších 10 let. Velkou výhodou oproti relativně krátkému trvání autorskoprávní ochrany je skutečnost, že počet obnov není v případě ochranných známek nijak ohraničen, což ze známkoprávní ochrany dělá v podstatě ochranu neomezenou. V případě ochranných známek je počátek běhu lhůty i délka za všech okolností stejná, bez rozdílu v osobě přihlašovatele/vlastníka. Za obnovu vzniká vlastníkově poplatková povinnost.

Z výše uvedeného je snadné vyvodit, že autorské právo majetkové zaniká výhradně uplynutím doby, která vyplývá ze zákona. Autorská práva osobnostní zanikají bezprostředně po smrti autora. Autorská práva tedy zanikají v podstatě stejně automaticky, bez jakéhokoliv formalizmu jako vznikla. Vůle autora je proto v otázce zániku práv souvisejících s autorským dílem zcela vedlejší.

Na rozdíl od práv autorských bylo již výše uvedeno, že práva k ochranným známkám mohou zaniknout jednak na základě formálního postupu před Úřadem a jednak přirozeně bez dalšího. Řízením před Úřadem může dojít k prohlášení ochranné známky za neplatnou a ke zrušení ochranné známky. Obě tyto varianty byly rozebrány již výše, přesto je namístě ve zkratce tyto instituty shrnout. K prohlášení ochranné známky za neplatnou je vyžadováno podání návrhu, a to osobou dle § 7 ZOZ. Návrh může podat i třetí osoba nebo může Úřad rozhodnout bez návrhu, pokud došlo k zápisu v rozporu s § 4 a § 6 ZOZ. Po prohlášení ochranné známky za neplatnou, nastává fikce, že zápis ochranné známky nikdy nenastal. Ke zrušení ochranné známky je možné přistoupit zásadně na základě návrhu třetí osoby a účinky nastávají v okamžiku, kdy rozhodnutí Úřadu nabude právní moci.

Zvláštním případem zániku práv k ochranné známce je možnost vzdání se. K zániku ochranné známky vzdáním se práv může dojít písemným prohlášením vlastníka ochranné známky. Vzdát se práva je možné i jen k části ochranné známky. Účinným se vzdání stává dnem doručení prohlášení Úřadu. Z tohoto vyplývá,

že předpokládáný zápis vzdání se práva do rejstříku a jeho oznámení ve Věstníku je pouze deklaratorním zápisem. Vlastník nemá možnost vzít své prohlášení zpět. Přestože zánik známkoprávní ochrany z důvodu uplynutí lhůty, na kterou byla ochrana poskytována, je do značné míry projevem automatickým, působení vůle vlastníka ochranné známky je patrné. Zánik ochrany uplynutím lhůty totiž znamená, že se vlastník rozhodl ochrannou známku již dále neobnovovat.

4.6 Převoditelnost práv

Již několikrát zdůrazňovaný vztah mezi autorem a autorskými právy je podtržen skutečností, že se autor nemůže těchto svých práv vzdát. Platí tedy, že jsou tato práva nepřevoditelná. Veškeré úkony směřující k „převodu“ osobnostních práv na osobu odlišnou od autora by z tohoto důvodu byly absolutně neplatné. Provázanost života autora a existence autorských práv k dílu se projevuje zejména tak, že smrtí autora zanikají tato osobnostní práva, což však zároveň znamená, že osobnostní práva není za žádné okolnosti možné dědit.

Pro převod majetkových práv je zaveden tzv. princip konstitutivního převodu. Při aplikaci tohoto principu nedochází k převodu v tom smyslu, jak je toto slovo nejčastěji užíváno, ale pouze ke vzniku „užívacího oprávnění“. Někdy je tento druh převodu označován jako nepravý převod.⁴⁸ Zvláštnost tohoto způsobu převodu spočívá ve skutečnosti, že nedochází ke zbavení se práva, jen k jakémusi pozastavení, přičemž v okamžiku, kdy vztah zakládající převod končí, všechna práva se elasticky vrací do stavu před převodem. Autor nepřestává být majitelem těchto práv a je pouze povinen po dobu trvání převodu strpět výkon převedených majetkových práv druhou osobou. Další charakteristikou majetkových práv je jejich nezczizitelnost. Majetkových práv se tedy nelze vzdát a nelze je ani platně převést. Zároveň AZ zakazuje, aby byla majetková práva postižena výkonem rozhodnutí. Na rozdíl od osobnostních práv jsou majetková práva předmětem dědictví.

Zatímco v případě autorských práv právní předpisy pro převod i přechod konstruují spíše překážky, převod práv k ochranným známkám je možné uskutečnit téměř bez omezení. Pokud se převod majetkových práv autora označuje za konstitutivní,

⁴⁸ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 311. ISBN 978-80-7179-608-4.

pak je možné převod ochranné známky pojmenovat jako translativní. Vlastníkovi/přihlašovatelé tedy nebrání žádná překážka a ochrannou známku je možné zcela zcizit. Změna vlastníka/přihlašovatele se řídí ustanovením § 15 ZOZ a vůči třetím osobám je účinná až zápisem této změny do rejstříku.

4.7 Možnosti omezení práv

Jak bylo uvedeno výše, k užití autorského díla může autor udělit tzv. licenci, která představuje oprávnění třetí osoby k výkonu práv k autorskému dílu. Podle současné právní úpravy není požadována písemná forma pro uzavření licenční smlouvy. Autor může být do určité míry na svých právech k dílu omezen, a to na základě bezúplatných zákonných licencí či volného užití díla. Množství zákonných licencí a způsobů, jak omezit práva autora v podstatě ve veřejném zájmu, je oproti známkoprávní úpravě mnohem rozsáhlejší. Omezení autora může vzniknout i v důsledku vytváření díla v souvislosti se zaměstnáním autora, soutěží či prací na objednávku. Tato problematika je s ohledem na autorské právo upravena autorským zákonem.

Licenční smlouva, kterou lze udělit v souvislosti s ochrannou známkou, je blíže upravena jako samostatný smluvní typ obchodním zákoníkem. V tomto případě je smlouva vždy povinně písemná a účinnosti vůči třetím osobám nabývá v okamžiku zápisu do rejstříku ochranných známek. Podobně jako v případě autorského práva mohou být práva vlastníka ochranné známky omezena zákonnou licencí. S ohledem na omezení jednotlivých ochran lze konstatovat, že pozice vlastníka ochranné známky se zdá silnější, a to především proto, že ZOZ nepřipouští tak rozsáhlé množství omezení ve veřejném zájmu. Naproti tomu určitou výhodu autorského práva představuje skutečnost, že se autor může domáhat ochrany vůči každému neoprávněnému užití díla. Vlastník ochranné známky má sice výlučná práva k užívání a nakládání s ochrannou známkou, ale pouze ve spojení s výrobky či službami, pro něž je zapsána v rejstříku.

Ve spojitosti s problematikou omezení právní ochrany lze uvést i nepřímé omezení podle § 22 odst. 3 ZOZ. Toto ustanovení zavádí zvláštní institut označovaný jako „disclaimer“. Podle tohoto ustanovení je možné do určité míry zmírnit důsledky toho, že v rámci označení je použit mimo jiné i prvek, který nemá rozlišovací způsobilost, a to tak, že přihlašovatel omezí ochranu a sporný prvek sice v rámci označení ponechá, ale nebude mu poskytována ochrana. Přihlašovatel už nemůže vzít

takovéto omezení zpět. Za prvek postrádající rozlišovací způsobilost je považován takový prvek, který by sám o sobě nesplňoval předpoklady pro zápis ochranné známky, přičemž často se jedná o označení povahy zboží, jeho váhy, míry, původu, jakosti apod.⁴⁹

Určitým druhem omezení může být vytvoření konstrukce tzv. karenční lhůty. Tato lhůta se vyskytuje v některých právních řádech a představuje určité období ode dne zániku ochranné známky, v rámci něhož není přípustná registrace shodné ochranné známky pro stejné nebo podobné výrobky či služby jiného přihlašovatele, než byl původní vlastník. Smyslem této „ochranné lhůty“ je především ochrana spotřebitele před jeho klamáním.⁵⁰ Zákon č. 174/1988 Sb., o ochranných známkách sice karenční lhůtu upravoval, ale v současnosti v České republice tato lhůta zavedena není.

4.8 Vyčerpání práv

Významným rozdílem oproti autorskoprávní ochraně je tzv. vyčerpání práv k ochranné známce. Tento právní institut znamená, že vlastník ochranné známky nemá možnost dalším osobám zakázat užívání této ochranné známky na výrobku, který byl označen touto ochrannou známkou a takto uveden oprávněnou osobou na trh. Jedná se o vyčerpání práv k danému výrobku a nelze tedy omezovat jeho pohyb na trhu. Vstupem České republiky do Evropské unie je pod pojmem trh chápán nejen trh v rámci České republiky, ale také trh Společenství či trh tvořený v rámci Evropského hospodářského procesu.

Určité vyčerpání práv je upraveno i v rámci práva autorského. Jedná se o vyčerpání distribučního práva ve vztahu k originálu nebo rozmnoženině díla, právo autora, ke kterému dojde prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k takovému originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem. Z judikatury Evropského soudního dvoru vyplývá, že ochrana poskytovaná právem autorským ve vztahu k užití díla

⁴⁹ SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 139. ISBN 80-86920-08-9.

⁵⁰ HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 412. ISBN 978-80-7400-417-9.

prostřednictvím ochranné známky nemůže být za stejných okolností širší než v případě práv vlastníka ochranné známky.⁵¹

Dojde-li tedy k označení výrobku určitou ochrannou známkou a uvedení tohoto výrobku na trh, dochází tak nejen k užití práv k ochranné známce, ale zároveň také k výkonu autorských práv k dílu tvořícímu obsah ochranné známky. Komunitární právo tak zakotvuje prostřednictvím ustáleného výkladu Evropského soudního dvoru (např. C-337/1996 Parfums Christian Dior SA and Parfums Christian Dior BV. V. Evora BV) určitou výlukou z práva na rozmnožení díla, která se někdy připodobňuje právě k institutu vyčerpání práv. Osoba oprávněná z hlediska autorského práva k dílu, které je obsahem ochranné známky, přitom nesmí omezovat další prodej výrobku, který byl ochrannou známkou označen. Došlo-li tedy k vyčerpání práv k ochranné známce, není majitel autorských práv oprávněn zasahovat do užívání této ochranné známky, např. při přebalování či inzerci prodeje. Bez tohoto omezení by mohlo docházet ze strany nositelů autorských práv k nevhodnému omezování fungování trhu a především k narušování základní svobody evropského práva, a to svobodného pohybu zboží. Majitel autorských práv má stejně jako vlastník ochranné známky možnost uplatňovat svá práva v okamžiku, kdy je nakládání s výrobkem označeným předmětnou ochrannou známkou způsobilé poškodit dobrou pověst.

4.9 Práva vlastníka/přihlašovatele a autora

AZ poskytuje autorovi řadu práv, myšleno jak např. právo rozhodnout o zveřejnění, tak právo dílo užít. Je možné však konstatovat, že se jedná ryze o práva ve smyslu oprávnění, tedy možnosti chovat se daným způsobem. Na rozdíl od vlastníka/přihlašovatele ochranné známky může nastat situace, kdy autor své dílo nikdy nezveřejní, ale i přes to už nedojde k výraznému ovlivnění existence práv autora. Vlastník/přihlašovatel ochranné známky je sice také oprávněn k užití ochranné známky a užívání ochranné známky je označováno jako právo vlastníka, z pohledu zákona o ochranných známkách je však možné dojít k závěru, že se jedná do určité míry i o povinnost. Tento přístup vychází z § 13 ZOZ, který jako sankci za nezapočetí užívání ochranné známky v době 5 let od jejího zápisu nebo pro případ přerušení jejího

⁵¹ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 196. ISBN 978-80-7179-608-4.

užívání nepřetržitě po dobu 5 let, stanoví nemožnost, aby takto neužívaná ochranná známka byla, jako starší ochranná známka, pokladem pro prohlášení mladší ochranné známky za neplatnou. S ohledem na uvedené je důležité ustanovení § 13 odst. 3 ZOZ, které určuje, že užívání ochranné známky na základě licenční smlouvy a užívání kolektivní ochranné známky osobou, která má oprávnění ji užívat, se považuje za užívání vlastníkem. Případné neužívání ochranné známky je dle zákona o ochranných známkách spojeno s následky uvedenými v § 14 a § 31 ZOZ, přičemž tím nejzásadnějším je možnost zrušení takto neužívané ochranné známky.

Obě varianty ochrany poskytují možnost využití značky či doložky, která upozorňuje třetí osoby na poskytovanou ochranu. Jedná se o dříve uvedenou copyrightovou doložku v případě autorskoprávní a o značku ® v případě ochranných známek.

4.9.1 Odlišnosti při spravování jednotlivých práv

V oblasti ochranných známek neexistují žádné organizace, které by byly pojátkem mezi autorem a uživatelem díla. Tedy převedeno na případ ochranných známek mezi vlastníkem a uživatelem ochranné známky. V rámci autorského práva se právě jedná o kolektivní správce, kterými jsou právnické osoby splňující předpoklady pro udělení oprávnění ze strany Ministerstva kultury.

4.10 Subjekty

Subjekt, kterému náleží právní ochrana je v případě autorského práva osoba označovaná jako autor, v případě známkového práva se jedná o přihlašovatele a následně vlastníka.

Rozdíl můžeme pozorovat i v otázce, jaké jsou kladeny nároky na osobu autora či přihlašovatele/vlastníka. Dle úpravy angloamerického práva může být za autora díla považována nejen fyzická osoba, ale také osoba právnická. Pojetí, které se uplatňuje v České republice, lze označit za tzv. kontinentální. Z tohoto pojetí vyplývá, že zásada, na které je založeno autorské právo, stanoví, že autorem díla může být výhradě fyzická osoba. Podat přihlášku ochranné známky je oprávněna jak osoba fyzická, tak osoba právnická.

4.11 Vedení evidence

Dalším výrazným rozdílem jsou seznamy, které jsou s existencí předmětných práv, a tak i ochran přímo spjaty. V případě autorských práv neexistuje žádný rejstřík ani žádný obdobný seznam, který by zaznamenával autorská práva a autorská díla. Naproti tomu ochranné známky jsou zapisovány do rejstříku, který vede Úřad průmyslového vlastnictví. Podle § 44 ZOZ se jedná o rejstřík, který obsahuje rozhodné údaje o přihláškách a rozhodné údaje o zapsaných ochranných známkách stanovené tímto zákonem, prováděcím právním předpisem nebo určené Úřadem. Rejstřík je veřejný a každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy.

Dalším takovým seznamem spojeným s ochrannými známkami je věstník. Věstník je publikace, kterou Úřad vydává v souladu se zákonem o ochranných známkách (ale i dalších právních předpisů). Ve Věstníku se zveřejňují například přihlášky a zapsané ochranné známky, různá sdělení a informace obecné povahy vydané Úřadem, stejně jako úřední sdělení a rozhodnutí zásadní povahy. Od roku 2007 je věstník vydáván s týdenní periodicitou pouze v elektronické podobě, která je přístupná na internetových stránkách Úřadu, přičemž obě původní části jsou spojeny v jednu.⁵² Zveřejnění je podstatné zejména v tom, že k zápisu přihlášky může dojít pouze v takové podobě, v jaké došlo ke zveřejnění. Proto musí být zveřejněna nejen veškerá úprava přihlášky, ale také, jak uvádí § 22 odst. 3 ZOZ, musí být zveřejněn i tzv. „disclaimer“. Od okamžiku zveřejnění přihlášky ve Věstníku běží prekluzivní lhůta 3 měsíců, ve které lze podávat námitky.

4.12 Souběh ochrany autorské a známkoprávní

§105 AZ řeší souběh autorské ochrany, přičemž tato není dotčena právy souvisejícími s právem autorským ani právem pořizovatele databáze k jím pořízené databázi. Výslovně přitom uvádí, že ochrana děl podle práva autorského nevylučuje ochranu stanovenou zvláštními právními předpisy. Toto ustanovení slouží jako určitý přechodník mezi autorskoprávní ochrannou a ochrannou poskytovanou ochranným známkám.

⁵² ÚPV. *Věstník ÚPV* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.upv.cz/cs/publikace/vestnik-upv.html>>.

Ochranná známka slouží jako označení identifikující jednotlivé výrobky a subjekty na trhu. Jako taková musí být vytvořena tak, aby vyvolávala zájem, byla zapamatovatelná a natolik charakteristická, aby od sebe jednoznačně odlišila jak výrobky, tak obchodníky. Ochranná známka bývá nejčastěji tvořena slovy či obrázky. Vlastníci ochranných známek ve snaze dosáhnout označení, které signalizuje mimo jiné také kvalitu výrobku či služby, požadují vysokou míru originality prvků použitých k vytvoření ochranné známky. Takové prvky totiž v mnoha případech lze považovat za umělecká díla, a to zejména u ochranných známek prostorových. Tak dochází k tomu, že je možné obsah ochranné známky považovat za autorské dílo. Pokud je obsahem ochranné známky autorské dílo, je vedlejším aspektem souběhu autorskoprávní a známkoprávní ochrany možnost získání výhodnější pozice při prokazování rozlišovací způsobilosti ochranná známky. Souběh obou právních úprav je v případě obrazových ochranných známek velmi běžné a stejně tak je i snáze představitelné.

Souběh je možné spatřovat především u ochranných známek slovních, ale i označeních obrazových či prostorových. Podobný případ však může nastat i u ochranné známky, jejímž hlavním prvkem je slovo, slogan popřípadě název, který z důvodu snahy o upoutání spotřebitele dosahuje takové míry jedinečnosti, že jej lze považovat za dílo slovesné. Vodítko k určení, zda je obsah ochranné známky chráněn také jako autorské dílo, poskytuje rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 7 Ca 364/200 ze dne 13.10.2010, podle kterého, pokud zpracovateli při tvorbě nebyla dána volnost v tom, jak příslušné slovo ztvárnit, neboť mu bylo uloženo, aby vycházel z dříve existujícího označení, které měl upravit, zobrazení neodvisí od lidského ducha tvůrce, nýbrž je determinován již zobrazením existujícím.⁵³

Vzhledem k rozvoji vědy a techniky může ochranná známka obsahovat kromě obrázku, slov nebo kombinace předešlého, také zvuky (například znělky) či pohyblivé obrazy (části filmů), přestože se však podobné tendence již objevují, v prostředí českého právního řádu, ani zvuková ani pohyblivá ochranná známka přípustná není. Takto by se však opět za předpokladu splnění podmínek kladených na autorské dílo,

⁵³ HORÁČEK, R.; MACEK, J.; BISKUPOVÁ, E. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví v letech 2007-2010, II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 446. ISBN 978-80-7400-375-2.

mohlo jednat o souběh známkoprávní ochrany a ochrany k dílu audiovizuálnímu či dílu hudebnímu.

Význam souběhu je zřejmý v případě prostorových ochranných známek, prostřednictvím kterých může být chráněn například vzhled automobilu, sklenice na nápoj nebo obal zboží. Právě v tuto chvíli je velmi pravděpodobné, že se na vytvoření takové prostorové ochranné známky bude podílet osoba, která v důsledku své tvůrčí činnosti bude považována za autora.

V souvislosti s propagací některých autorských děl, např. literárních, může docházet k užívání částí díla. Takto může být označováno reklamní zboží prostřednictvím názvů děl, jmen postav, ztvárnění postav apod. Tento způsob užívání autorských děl k obchodním účelům je označován jako „character merchandising“.⁵⁴ Běžně se jedná o různé potisky, přičemž jejich ochrana jako ochranné známky, zajišťuje autorovi širší ochranu, než je ochrana autorskoprávní. Jako příklad ochranné známky, která je tvořena jménem postavy, lze uvést v současnosti velice populární:

Obrázek 1: Obrazová ochranná známka Společenství č. spisu 1696202

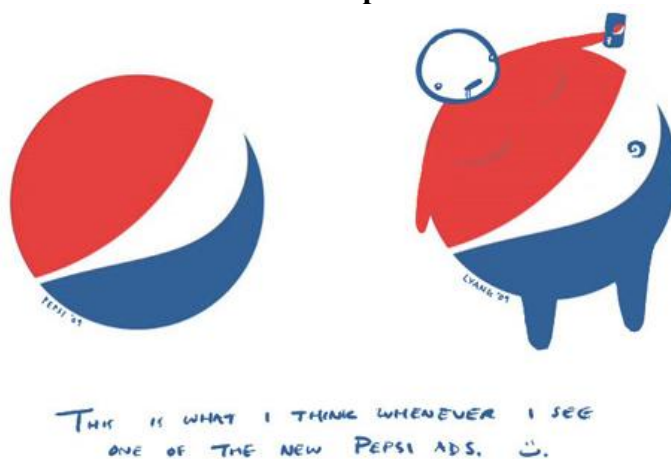
Zdroj: Databáze ochranných známek ÚPV

Rozdíl je možné shledat v účelu jednotlivých ochran. Zatímco autorské právo chrání převážně umělce, kteří vlastní tvůrčí činnosti za použití schopností a dovedností vytvořili jedinečné dílo a ochrana je autorovi poskytována jako „slabšímu“, projevuje se ochrana práv k ochranné známce především v rámci tržního jednání subjektů. Ochrana autorskoprávní směřuje téměř výhradně na osobu autora, přičemž z uvedeného je zřejmé, že známkoprávní ochrana přesahuje v konečném důsledku ochranu vlastníka/přihlašovatele ochranné známky a zahrnuje i ochranu spotřebitelů. Nestejný

⁵⁴ TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 45. ISBN 978-80-7179-608-4.

účel jednotlivých ochranných známek vedl například k situaci, že vlastníci ochranné známky nemůže zamezit parodování jeho ochranné známky na základě známkoprávní ochrany vyplývající přímo ze ZOZ, přestože z pohledu autorskoprávního je možné se domáhat ochrany podle AZ, je-li dílo užito způsobem snižujícím jeho hodnotu. Proto jsou v oblasti ochranných známek jedním z nejvýznamnějších nástrojů ochrany práv souvisejících s ochrannou známkou opatření proti nekalé soutěži.

Obrázek 2: Ochranná známka Pepsi

Lawrence Yang - blowatlife.blogspot.com - '09

Zdroj: Lawrence Yang – blowatlife.blospot.com

Přestože výše uvedený obrázek skládající se z části ochranné známky společnosti PepsiCo, Inc. umístěné vlevo a vyobrazení parodujícího ochrannou známku, měla by společnost PepsiCo, Inc., jakožto vlastníci ochranné známky, možnost domáhat se ochrany pouze prostřednictvím nekalosoutěžní právní úpravy, a to za splnění zákonných podmínek, tedy např. že by se jednalo o jednání osoby v hospodářské soutěži nebo styku.

Při zkoumání rozlišovací způsobilosti, podobnosti, pravděpodobnosti záměny či asociace hraje významnou roli míra individuálního „výtvarného“ či jinak uměleckého zpracování, což je potvrzeno například v rozhodnutí ÚPV O-142041. Z tohoto důvodu je možné spatřovat spojitost mezi ochrannými známkami a autorským dílem, které může ochrannou známkou tvořit. Splňuje-li označení podmínky autorského díla, zvyšuje se tak v podstatě pravděpodobnost úspěšnosti ochranné známky. Právě proto se běžně stává, že podnikatel jakožto budoucí vlastníci/přihlašovatel, pověří např. grafika

zpracováním takového označení, které bude sloužit jako ochranná známka pro označování jeho zboží či služeb.

4.13 Kolize obou ochran

Jak tedy bylo naznačeno, není souběh ochrany autora a jeho díla a vlastníka/přihlašovatel ochranné známky nijak výjimečný. Provázanost mezi oběma odvětvími práv k nehmotným statkům, tedy mezi autorským právem a právem k ochranným známkám lze spatřovat i v úpravě dle § 7 odst. 1 písm. i) ZOZ. Toto ustanovení poskytuje osobě, které náleží práva k autorskému dílu, pokud autorské dílo může být užíváním přihlašovaného označení dotčeno, možnost podat námitky proti zápisu ochranné známky. Namítající je pak povinen prokázat, že existuje právo autorské, které by mohlo být zápisem ochranné známky dotčeno, stejně jako to, že toto autorské právo náleží právě namítajícímu. V opačném případě by namítající nebyl k podání námítky aktivně legitimován. Namítajícím přitom nemusí být pouze samotný autor, ale může se jednat i o další osoby, které svá oprávnění od autora odvozují jako právní nástupce, organizace spravující autorská práva či osoba, která má právo dílo užít.⁵⁵

Tato osoba pak může podat také návrh na prohlášení neplatnosti ochranné známky podle § 32 odst. 3 ZOZ.

Lze tedy konstatovat, že ochranná známka může zaniknout či nemusí být vůbec zapsána, a to na podkladě prokázání existence autorského práva k dílu, které ochrannou známkou tvořilo. Obráceně však toto neplatí. Nelze se tedy domáhat vyslovení ani neexistence ani neplatnosti autorského práva s odůvodněním, že dochází ke kolizi se starší ochrannou známkou. K takovému závěru by mohl soud přistoupit především v okamžiku, kdy by se podle § 2 odst. 1 AZ vůbec nemohlo jednat o autorské dílo.

Aby došlo ke kolizi mezi autorskoprávní ochrannou a známkoprávní ochrannou a aby tedy bylo možné například použít nástroje uvedené v přední části této práce, musí, jak uvádí rozhodnutí ÚPV O-151159, být splněny podmínky kladené na autorské dílo, především tedy nelze chránit pouhou myšlenku, ale její konkrétní ztvárnění, které musí

⁵⁵ HORÁČEK, R. a kolektiv. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 83. ISBN 80-7179-838-X.

vykazovat všechny znaky autorského díla, zejména tedy jedinečnost a neopakovatelnost.

V případě řešeném rozhodnutím ÚPV O-130181 se jednalo o ochrannou známku tvořenou slovním spojením skládajícím se ze zkratky následované slovy osvětlujícími její význam, vše v běžném typu písma.

Obrázek 3: Slovní grafická ochranná známka č. spisu 130181

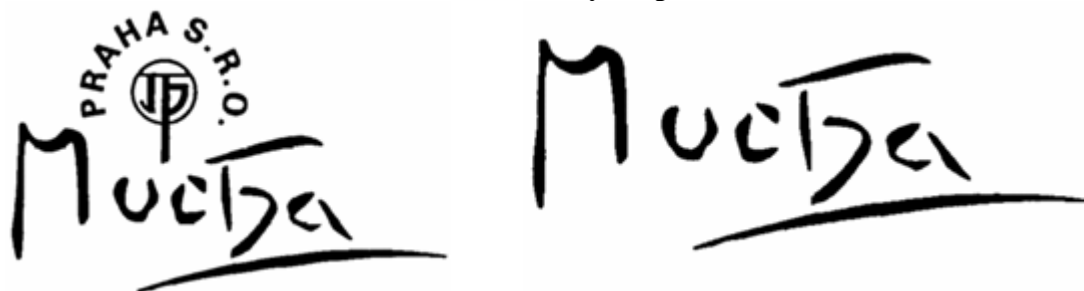
Zdroj: Databáze ochranných známek ÚPV

Úřad ve svém rozhodnutí konstatoval, že tato podoba nenaplnuje zákonnou definici autorského díla, a to z toho důvodu, že je tvořeno obecně užívanými slovy, není výtvarně ztvárněno, a je prosté jakékoli originální úpravy. Proto není možné přiznat původci tohoto označení ochranu z pohledu autorského práva, a pokud nezajistil ochranu označení ze strany známkoprávní, nelze se domáhat vůči vlastníkovi ochranné známky žádného nároku.⁵⁶

Při posuzování oprávněnosti námitek proti zápisu ochranné známky popřípadě návrhu na prohlášení ochranné známky za neplatnou je nezbytné zhodnotit, zda napadená ochranná známka může zasahovat do autorských práv navrhovatele. Z tohoto důvodu je navrhovatel povinen doložit existenci takového práva a oprávnění toto právo uplatnit. V rozhodnutí ÚPV- O-76431 bylo konstatováno, že na začátku je nezbytné určit, zda je předmětné označení vůbec způsobilé ochrany podle autorského zákona, tedy zda se jedná o autorské dílo s pojmovými znaky dle AZ.

⁵⁶ HORÁČEK, R.; MACEK, J. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 12. ISBN 978-80-7179-537-7.

Obrázek 4: Kombinované ochranné známky č. spisu 76431 a 83439

Zdroj: Databáze ochranných známek ÚPV

Ačkoliv jedinou osobou primárně oprávněnou k rozhodnutí otázky je soud, Úřad v této věci otázku řeší jako předběžnou. Takto Úřad vytváří jakási předběžný úsudek. Ochranná známka napadená v tomto rozhodnutí se mimo jiné skládá také z podpisu malíře Muchy. Ohledně signatury bylo konstatováno, že každý autor je v rámci uplatnění svých osobnostních práv oprávněn rozhodnout o tom, zda své dílo opatří svým podpisem, tj. zda přizná svou totožnost či nikoliv. Svou signaturu tedy autor primárně dává navenek na vědomí své autorství. Nelze tedy bez dalšího říci, že pouhé uvedení jména by bylo projevem jedinečné tvůrčí duševní činnosti autora, jako tomu je při zrodu díla samého. Z rozhodnutí vyplývá, že by podpis mohl být chráněn autorským právem ve chvíli, kdy by autor svůj podpis ztvárnil originálně doplněním např. obrazového motivu. V opačném případě však podpis představuje pouze mechanicky užívaný osobní rukopis autora. V posuzovaném případě předmětný podpis nenaplňuje pojmové znaky autorského díla a je jen projevem realizace osobnostního práva autora, z čehož lze dovodit, že jako součást práva osobnostního nemůže být předmětem dědictví. Proto bylo rozhodnutím uzavřeno, že navrhovateli nevznikla k předmětnému podpisu žádná práva a není tedy legitimován v souladu s ustanovením § 7 odst. 1 písm. i) ZOZ.

Za zmínku stojí nepochybně důsledek neformálnosti při vzniku autorských práv a naopak formalizovaného postupu vedoucího ke vzniku ochrany známkoprávní. Za splnění podmínek kladených na autorské dílo totiž vzniká autorskoprávní ochrana vždy dříve než známkoprávní ochrana a takto ji tedy předchází.

Dle rozsudku Vrchního soudu v Praze sp.zn. 3 Co 12/2005 ze dne 6.12.2005 bylo uvedeno, že pokud právní předchůdce žalobce nezískal od autora předmětného díla oprávnění k jeho užití pro účely známkoprávní ochrany, nemohla pak takové oprávnění

založit ani smlouva uzavřená mezi předchůdcem žalobce a žalobcem o převodu práv k průmyslovému či jinému duševnímu vlastnictví, na kterou se žalobce odvolával.⁵⁷ Tímto rozhodnutím bylo poukázáno na skutečnost, že je možné, aby došlo k zásahu do autorských práv zápisem díla jako ochranné známky i v okamžiku, kdy vlastníkem ochranné známky bude osoba jinak oprávněná k užívání autorského díla.

⁵⁷ HORÁČEK, R.; MACEK, J. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 258. ISBN 978-80-7179-537-7.

Závěr

Smyslem této práce bylo vytvořit důkladný a přehledný rozbor obou právních režimů, tedy práva k ochranným známkám a práva autorského. Záměrem bylo odhalení a následný popis vztahu mezi jednotlivými ochranami, jejich výhod a nevýhod a prolínání mezi nimi. V rámci této práce byla posuzována i situace, kdy lze spatřovat mezi jednotlivými úpravami souběh a jediné dílo či označení je chráněno nejen autorským právem, ale zároveň i právem známkoprávním. Stejně tak bylo touto prací prokázáno, že není výjimkou situace, kdy stojí tyto dvě ochrany proti sobě.

Problematiku ochranných známek rozsáhle zpracovává nejen odborná literatura, ale jako významný zdroj poznatků v oblasti ochranných známek může posloužit nespočet rozhodnutí ze soudních i mimosoudních řešení případných nejasností a sporů, které vznikly za dobu používání ochranných známek v našem i mezinárodním právním prostředí. Stejně tak oblast autorskoprávní je hojně popisována a judikována. Bohatá je i škála rozhodnutí Evropského soudního dvora. Množství jednotlivých pramenů sloužících k poznání jednotlivých právních režimů, jejich vzájemných spojitostí a řešení sporů týkajících se těchto problematik naznačuje, že se rozhodně nejedná o jednoduchý okruh právních otázek.

Vzhledem k uvedené obsáhlosti je zřejmé, že v rámci této práce mohl být zpracován pouze určitý vzorek uvedené matérie, přičemž při separaci byl kladen důraz na opravdu klíčová rozhodnutí, která podávají co možná nejpřesnější a zároveň nejjasnější výklad sporných částí.

Tato práce si nekladla za cíl podat odpověď na otázku, která ochrana je silnější. Odpověď na tuto otázku totiž nikdy nebude jednoznačná. Jak právní úprava ochranných známek, tak autorskoprávní režim mají svá specifika. Pozitiva jednoho režimu jsou vyvažována jeho určitými negativy. Například výhody autorského práva ohledně automatického vzniku ochrany jsou kompenzovány nevýhodou složitosti důkazní situace v případných kolizích.

Obě tyto úpravy jsou svébytnými způsoby, jak chránit předměty zájmu některých osob. Nelze konstatovat, že některá z ochran je silnější či má větší váhu. Právě naopak, jak je z této práce patrné, poskytuje souběh známkoprávní a autorskoprávní ochrany oprávněným osobám nejvýraznější jistotu. Přestože celá práce

byla zaměřena především na úpravu dle českého právního řádu, neodmyslitelně k této problematice patří úprava mezinárodních smluv, evropských předpisů harmonizujících tuto právní oblast a judikatury jak zahraniční, tak národní. Ani v dnešní době však není právní úprava autorských práv a práv k ochranným známkám zcela ukončena a vzhledem k vývoji vědy a technologií lze očekávat ještě dlouhodobý rozvoj a změny této právní úpravy. Stejně tak je pravděpodobné, že nastanou změny i s ohledem na rekonfiguraci soukromého práva, která je v současnosti v plném proudu.

Seznam zkratek

AZ	zákon č. 121/2001 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
Bernská úmluva	Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. září 1886 (vyhl. č. 133 /1980 Sb.) ve znění poslední revize v Paříži ze dne 24. července 1971
Dohoda TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (vyhl. č. 191/1995 Sb.)
LZPS	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky Listina základních práv a svobod
Nařízení 40/94	Nařízení Rady č. 40/1994 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství
OZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZOZ	zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách)
Pařížská unijní úmluva	Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z 20. března 1883 (vyhl. č. 64/1975 Sb.) ve znění poslední revize ve Stockholmu ze dne 14. července 1967
Směrnice 89/104/ES	Směrnice Rady ze dne 21. prosince 1988, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (89/104/EHS)
Všeobecná úmluva	Všeobecná úmluva o právu autorském ze dne 6. září 1952 (vyhl. č. 134/1980 Sb.) ve znění revize v Paříži ze dne 24. července 1971
WIPO	Světová organizace duševního vlastnictví, World Intellectual Property Organizatio

Nový občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Informační směrnice	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti
OHIM	Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu (známky a vzory), The Office of Harmonization for the Internal Market registers the Community Trade Mark in the European Union.
ESD	Soudní dvůr Evropské unie (dříve Evropský soudní dvůr)
ZVPPV	Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů
Úřad	Úřad průmyslového vlastnictví se sídlem v Praze

Seznam použité literatury a pramenů

Knihy a odborné publikace

- [1] ELIÁŠ, K.; BEJČEK, J.; HAJN, P.; JEŽEK, J. a kolektiv. *Kurs obchodního práva obecná část, soutěžní právo*. 5. vyd. Praha.: C. H. Beck, 2007. s. 527. ISBN 978-80-7179-583-4.
- [2] HILDEBRANDT, U. *Harmonised Trade Mark Law In Europe*. Berlin: Carl Heymanns Verlag KG, 2005. p. 150. ISBN 3-452-25922-6.
- [3] HORÁČEK, R. a kolektiv. *Práva na označení (zákon o ochranných známkách a zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení)*. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2004. s. 460. ISBN 80-7179-838-X.
- [4] HORÁČEK, R.; ČADA, K.; HAJN, P. *Práva k průmyslovému vlastnictví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 480. ISBN 978-80-7400-417-9.
- [5] HORÁČEK, R.; MACEK, J. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 287. ISBN 978-80-7179-537-7.
- [6] HORÁČEK, R.; MACEK, J.; BISKUPOVÁ, E. *Sbírka správních a soudních rozhodnutí ve věcech průmyslového vlastnictví v letech 2007-2010, II. díl*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. s. 632. ISBN 978-80-7400-375-2.
- [7] JAKL, L. *Právní ochrana duševního vlastnictví*. 1. vyd. Praha: Metropolitní univerzita Praha, 2011. s. 261. ISBN 978-80-86855-78-3.
- [8] JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. 2. vyd. Praha: Leges, 2010. s. 904. ISBN 978-80-87212-49-3.
- [9] KNAP, K.; OPLTOVÁ, M.; KŘÍŽ, J.; RŮŽIČKA, M. *Práva k nehmotným statkům*. 1. vyd. Praha: Codex, 1994. s. 248. ISBN 80-901-1853-4.
- [10] SLOVÁKOVÁ, Z. *Průmyslové vlastnictví*. 2. rozš. vyd. Praha: LexisNexis CZ, 2007. s. 212. ISBN 80-86920-08-9.
- [11] ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J. a kolektiv. *Občanské právo hmotné III*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. s. 308. ISBN 978-80-7357-465-9.
- [12] ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M. a kolektiv. *Občanský zákoník I, II*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 2720. ISBN 978-80-7400-108-6.
- [13] TELEČEK, I. *Tvůrčí práva duševního vlastnictví*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita – Doplněk, 1994. s. 344. ISBN 80-210-0885-7.

- [14] TELEČ, I.; TŮMA, P. *Autorský zákon: Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 971. ISBN 978-80-7179-608-4.

Právní předpisy

- [1] Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886, prostřednictvím vyhláškou č. 133 /1980 Sb.
- [2] Dohoda o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví, též označovaná jako TRIPS, která byla uzavřena roku 1994
- [3] Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek byla uzavřena dne 14.4.1891 a pro Českou republiku vyhlášena vyhláškou. č. 65/1975 Sb., ve znění vyhlášky č. 78/1985 Sb.; Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek sjednaný v Madridu dne 27. června 1989 (sděl. min. zahr. č. 248/1996 Sb.) a sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 64/2008 Sb.m.s., kterým se mění a doplňuje sdělení č. 248/1996 Sb. a č. 63/2008 Sb.m.s., o Protokolu k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek
- [4] Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech z roku 1966, který byl zveřejněn ve Sbírce zákonů pod č. 120/1976 Sb
- [5] Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 o ochranné známce Společenství ze dne 26. února 2009, v platném znění;
- [6] Pařížská unijní úmluva ze dne 20.3.1883, přičemž v českém právním prostředí byla vyhlášena vyhláškou č. 64/1967 Sb., ve znění vyhlášky č. 81/1985 Sb.
- [7] Směrnice evropského Parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví ze dne 29. dubna 2004, v platném znění
- [8] Směrnice Rady č. 89/104 (EHS) ze dne 21. prosince 1988, kterou se sblíží předpisy členských států o ochranných známkách, v platném znění
- [9] Všeobecná úmluva o autorském právu z roku 1952, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 2/1960 Sb.
- [10] Vyhláška č. 97/2004 Sb., k provedení zákona o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
- [11] *Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 133/1918 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl* [online]. Dostupná z WWW:

<<http://portal.gov.cz/app/zakony/download?idBiblio=34669&nr=133~2F1980~20Sb.&ft=pdf>>.

- [12] Zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví, ve znění pozdějších předpisů
- [13] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [14] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [15] Zákon č. 441/2003 Sb., zákon o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů
- [16] Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- [17] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- [18] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- [19] Zákon č. 89/2011 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů +
Důvodová zpráva k NOZ
- [20] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Odborné články

- [1] VALEKOVÁ, A. *Věc v právním smyslu ve vztahu k autorskému právu* [online]. Praha: EPRAVO.CZ, 2012. [cit. 12.1.2013]. Dostupný z WWW:
<<http://www.epravo.cz/top/clanky/vec-v-pravnim-smyslu-ve-vztahu-k-autorskemu-pravu-82470.html>>.

Internetové stránky

- [1] Lawrence Yang. *Pepsi Logo* [online]. Dostupná z WWW:
<<http://blowatlife.blogspot.cz/search?q=pepsi>>.
- [2] ÚPV. *Databáze ochranných známek č. spisu 1696202* [online]. Dostupná z WWW:
<<http://isdv.upv.cz/portal/pls/portal/portlets.ozs.det?pozk=468755&plan=cs>>.
- [3] ÚPV. *Kombinovaná ochranná známka č. spisu 76431* [online]. Dostupná z WWW:
<<http://isdv.upv.cz/portal/pls/portal/portlets.ozs.det?pozk=33639&plan=cs>>.
- [4] ÚPV. *Kombinovaná ochranná známka č. spisu 83439* [online]. Dostupná z WWW:
<<http://isdv.upv.cz/portal/pls/portal/portlets.ozs.det?pozk=37413&plan=cs>>.

- [5] *ÚPV. Slovní grafická ochranná známka č. spisu 130181* [online]. Dostupná z WWW:
<<http://isdv.upv.cz/portal/pls/portal/portlets.ozs.det?pozk=122444&plan=cs>>.
- [6] *ÚPV. Věstník ÚPV* [online]. Dostupné z WWW:
<<http://www.upv.cz/cs/publikace/vestnik-upv.html>>.

Seznam použitých rozhodnutí

- [1] Parfums Christian Dior SA and Parfums Christian Dior BV. V. Evora BV, Case C-337/1996.
- [2] Procureur du Roi v Benoît and Gustave Dassonville, Case 8/74.
- [3] Ralf Sieckmann v. Deutsches Patent- und Markenamt, Case C-273/00.
- [4] rozhodnutí ÚPV O-130181.
- [5] rozhodnutí ÚPV O-142041.
- [6] rozhodnutí ÚPV O-151159.
- [7] rozhodnutí ÚPV O-169328.
- [8] rozhodnutí ÚPV O-175740.
- [9] rozhodnutí ÚPV O-478441.
- [10] rozhodnutí ÚPV- O-76431.
- [11] rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 8A 56/2010 -113 ze dne 26.4.2012.
- [12] rozsudek Městského soudu v Praze sp.zn. 7 Ca 364/200 ze dne 13.10.2010.
- [13] rozsudek Vrchního soudu v Praze sp.zn. 3 Co 12/2005 ze dne 6.12.2005.
- [14] rozsudek Vrchního soudu v Praze sp.zn.: 3 Cmo 41/2005 ze dne 13.9.2005.
- [15] *Silhouette International v Hartlauer Handelsgesellschaft*, Case C-355/96.

Abstrakt

Vztah známkoprávní a autorskoprávní ochrany v českém právu

Tématem této práce je „Vztah známkoprávní a autorskoprávní ochrany v českém právu“ a toto téma je i cílem celé této diplomové práce. Tato práce se zaměřuje na srovnání dvou práv duševního vlastnictví. Pro dosažení tohoto cíle však je nezbytné vysvětlit základní terminologii.

Tato práce se skládá ze tří dílčích cílů, přičemž je tato práce rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá obecně právem duševního vlastnictví. Tato kapitola poskytuje definice základních pojmů, které se přímo vztahují k předmětným otázkám, a díky tomu je následně možné systematicky rozdělit a specifikovat práva autorská a práva k ochranným známkám.

Druhá kapitola představuje stručný přehled oblasti autorských práv a je dále rozčleněna na dalších sedm částí. Každá z nich rozebírá jednotlivé otázky, které jsou pro autorská práva charakteristická a tvoří podstatu autorských práv.

Další kapitola vytvořena ve své podstatě obdobným způsobem jako kapitola předcházející. Třetí kapitola totiž popisuje záležitosti typické pro ochranné známky.

Poslední kapitola představuje jádro celé práce. Čtvrtá kapitola se zaměřuje na popis, jakým způsobem spolu autorskoprávní a známkoprávní ochrana souvisejí. Vztah mezi těmito dvěma ochranami se zakládá jednak na jejich souběhu a jednak na jejich vzájemné kolizi.

Přestože je tato práce psána především s ohledem na české právo, vyskytuje se na několika místech odkaz na mezinárodní právo a aplikovatelnou legislativu Evropské unie.

Na základě výsledků této práce, je možné konstatovat, že obě ochrany jsou velmi důležité a především společně působí velmi silně. Pokud se ochranná známka skládá z jedinečných výsledků tvůrčí činnosti, je naplňována podstata ochranné známky spočívající v rozlišení jednotlivého zboží či služeb od ostatních. Mezi ochranou poskytovanou ochranným známkám a autorskoprávní ochranou existuje mnoho rozdílů a každá z nich má své výhody a nevýhody. Pokud se však obě ochrany dostanou do vzájemné kolize, mohlo by se zdát, že jsou autorská práva v lepší pozici. Na druhou stranu je výrazně jednodušší prokázat existenci práv k ochranné známce než práv

autorských. Z tohoto důvodu není možné jednoznačně uzavřít, která z těchto ochran je ve skutečnosti nejvýhodnější.

Abstract

The relationship between trademark protection and copyright protection under Czech law

Topic of this thesis is „The relationship between trademark protection and copyright protection under Czech law” and this topic describes the goal of the whole work. This thesis is concerned with comparing two of intellectual property rights. To achieve the goal is necessary to clarify some essential terminology.

This study consists of three partial aims while this work is divided into four chapters. First chapter deals with intellectual property law in general. This chapter defines basic terms that are closely related to the discussed problems, and that allow to systematically classify and specify the copyrights and trademark rights.

Second chapter presents an overview of copyrights and is subdivided into seven parts. Each of them describes problems which are characteristic of copyrights and creates the nature of copyrights. Next chapter is essentially composed in a similar way that the previous chapter. Third chapter explains typical details of trademarks. The last chapter form the core of the thesis. Fourth chapter is focused on description how relates copyright protection to trademark protection. Relationship between these two protections is based both on the convergence and also on collision (conflict).

Despite the fact that the thesis is written from the perspective of Czech law, in many places is pointed out to the international legislation and the applicable legislation of European Union.

On the basis of the results of this thesis, it can be concluded that both protections are very interesting and together are very effective and strong. If the trademark consists of unique results of creative intellectual activity, it is fulfilling the purpose of a trademark to distinguish from each individual product. There are many differences between trademark protection and copyright protection and both of them have their advantages and disadvantages. If both protections are in conflict it would seem that the copyrights are in a better position. On the other side it is easier to prove

the existence of trademark rights than copyrights. For this reason it is not possible to clearly conclude, which protections is in fact advantageous.

Klíčová slova/Key words

Klíčová slova v českém jazyce: Autorské dílo, ochranná známka

Klíčová slova v anglickém jazyce: Copyright work, trademark